

Občinski ljudski odbori, njihovi sveti in tajništva, z vneto pripravljajo letošnje družbene plane. V zvezi s tem se precej govori o morebitnem zvišanju davka na nekatera — sicer manj pomembna — živila v maloprodaji in davka za alkoholne pijače. Svet za plan in finance OLO Kranj o tem ni hotel zavzeti določenega stališča, marveč je priporočil, naj občinski ljudski odbori sami odločijo, če je ta mera na njihovem območju umestna.

Gre predvsem za to, da zvišanje davka ne bi potegnilo za seboj tudi

zvišanja cen. Pri alkoholnih pijačah sicer te bojazni ni, kajti mnogo preveč je še dokazov, da je cena alkohola vse prej kot previsoka. Bolj bo treba raz-

DAVEK

misлити, če je pametno povišati davčno stopnjo na nekatera živila od dosedanjih 2 na 4 %.

V zvezi s tem pa se poraja še neko vprašanje. Ali je pametno vključiti tako pridobljena sredstva v proračune? Ni dvoma, da se prav iz proračuna pokrije

večina zdravstvenih, komunalnih potreb občine. Čimveč je torej proračunskih sredstev, toliko več potrebam se lahko zadosti. Toda, bilo bi vseeno vzgojnejše in preprostejše državljanu razumljiveje, če bi vedel, da zato plača alkoholne pijače dražje, da bo lahko denimo, ceneje kupal mleko, imel zadosti vode, več športnih objektov itd.

Sredstva, ki jih občina dobi od davka na nekatera živila in alkoholne pijače, naj bi se torej porabila za vnaprej določene namene. Tako so uredili to zadevo že v mnogih občinah v Sloveniji. Morda bi kazalo tako storiti tudi pri nas.

VREMENSKI PREROKI: Bo ali ne bo?

S seje Občinskega ljudskega odbora Jesenice

Okrajni družbeni načrt odobren

Zgraditev opekarne in ureditev cestnega prometa na Jesenicah

OKRAJNI DRUŽBENI NAČRT — OSNOVA OBČINSKIM DRUŽBENIM NAČRTOM

Predsednik OLO Vinko Hafner je obrazložil osnovne značilnosti letošnjega okrajnega družbenega načrta. Podčrtal je predvsem to, da je okrajni družbeni načrt osnova za sestavo občinskih. To leto je namreč osrednje leto v izvajanju petletnega perspektivnega načrta gospodarskega razvoja našega okraja. Zato je tudi od tega leta odvisno, kako bo perspektivni načrt izpolnjen.

V zvezi s investicijami je tov. Hafner govoril o nekaterih problemih. Povprečno se zvečajo investicijska sredstva za 29 odstotkov napram lanskemu letu, bolj se povečujejo investicije za družbeni standard. Treba bo pač napeti vse sile, da jih bomo tudi izvedli. Za gospodarske investicije ni namreč težav. V industriji so predpriprave že izdelane, krediti zagotovljeni, oprema naročena itd., medtem ko za negospodarske investicije še niti ena občina ni v celoti pripravljena. Težave bodo tudi v gradbeništvu, ki ne bo v stanju pokriti s svojimi zmogljivostmi vseh investicij. Okrajni družbeni načrt določa v svojih smernicah, da je OLO in tudi ObLO dolžni voditi načuna tudi o gospodarskih investicijah.

Družbeni načrt zaostruje tudi odnos do zaposlovanja novih ljudi v industrijo in do proizvodnosti dela. Industrija mora prilagoditi svoj načrt zaposlovanja perspektivnemu razvoju gospodarstva. V neindustrijskih panogah, zlasti v obrt, gostinstvo in trgovino, bo možno še zaposliti. Letos bo to dovoljeno tudi gradbeništvu, ker se ne more v sedanji okolnosti občinje mehanizirati. Predsednik OLO Vinko Hafner je nato obrazložil še letošnji okrajni proračun in predvidene proračune občin.

Komisija za gospodarstvo pri ObLO je na osnutek načrta dala nekaj pripomb. Med drugim je predlagala, da naj se v njem obravnava tudi izgradnja opekarne za izdelavo opeke iz žlindre na Jesenicah, da naj se vne- se v načrt cestni promet na Jesenicah in tako dalje. Osvojila je tudi predlog za združitev nekaterih gradbenih podjetij v večjo gospodarsko enoto. Odborniki pa so predlagali preureditev nekaterih cest v jeseniški občini.

(Nadaljevanje na 3. strani)

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XII., ST. 8 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 30. JANUARJA 1959

Oh predlogu letošnjega družbenega načrta okraja Kranj

Pred novim zaletom

Predlog letošnjega družbenega načrta za okraj Kranj je zbir pokazateljev, ki navdajajo z optimizmom. Celotna gospodarska dejavnost je v svojem zagonu dosegla lani znatno večji uspeh kot je bilo predvideno. Vrednostni obseg skupne proizvodnje, ki so ga lani dosegli naši delovni ljudje na Gorenjskem, se je dvignil v primerjavi s predlanskim kar za 5 milijard in 828 milijonov dinarjev. Zato se upravičeno pričakuje, da je tudi letos moč doseči nadaljnji dvig za novih 5 milijard 172 milijonov dinarjev, kot tudi predvideva predlog.

Hkrati pa že sam predlog opozarja na nekatere probleme, ki bi kljub ugodnim pokazateljem utegnili zavirati izvršitev postavljenih ciljev.

VEČ MEHANIZACIJE

Gradbena podjetja so lani povečala vrednost izvršenih del za 25,8 % v primerjavi z letom 1957. Toda prav v tej dejavnosti (kar sicer velja za celotno industrijo) se obseg proizvodnje ni povečal na osnovi večje delovne storilnosti, marveč z vzporednim povečanjem števila delavcev za 24,6 %. V podjetjih sicer omenjajo nabavo nove mehanizacije in podobno, toda uspehi so se zgubili na večjem številu delavcev. Kaki so izgledi za letošnje gradnje? Predlog načrta predvideva povprečno povečanje storilnosti

na delavca samo za 1,2 %, kar je zelo malo. Prav v teh podjetjih bi mimo drugih organizacijskih predlogov kazalo dati več sredstev za novo mehanizacijo. To je najhitrejša pot za povečanje delovnega učinka, ki je v tej dejavnosti zelo nujna.

Predlog plana okraja ne daje konkretnih napotkov za razvoj posameznih dejavnosti, ker so o tem merodajni občinski ljudski odbori. Toda iz splošnih smernic, ki jih nakazuje, je vendar razvidno, da je za doseganje cilja potreben vsestranski napor.

K. M.

Ožji gradbeni okoliš za mesto Kranj

KJE BOMO GRADILI

3500 stanovanj v prihodnjih 10 letih

Med okoliškimi kmeti in prebivalstvom sploh je zadnje čase precej govora o »odvzemu zemlje« in podobno. V vseh večjih krajih in mestih, ki jim je Izvršni svet Slovenije dal pravico, da se poslužijo zakona o nacionalizaciji zgradb in gradbenih zemljišč, te dni končujejo svoje predloge.

Komisija pri ObLO Kranj, ki je pripravljala predlog zazidalnih

površin, je že končala z delom. Člani te komisije so se večkrat sestali, se sklanjali nad specializiranimi deli, hodili po kolovozih in cestah za Straziščem, Zlatim poljem in Planino ter postopoma sestavljali svoje predloge. Osnovni cilj je bil, zagotoviti gradbeno zemljišče za najmanj 10-letni razvoj mesta Kranja. V tem času predvidevajo, da bi zgradili kakih 3500 novih stanovanj in vrsto drugih komunalnih in javnih zgradb.

Hkrati pa je komisija upoštevala tudi potrebe kmečkih površin, ki so skoraj povsod, če je bilo le moč, izpuščene iz gradbenega okoliša. Prav tako so izpustili iz določenega gradbenega okoliša pretežni del naselij Rupa, Primskovo, Cirče, Drulovka, Strazišče in Gorenja Sava kot tudi Struzevo. V enotni zazidalni okoliš mesta Kranja je zajeto področje Kranja nad Zlatim poljem ter onstran Save in Kokre.

Seveda niti v tem okolišu ni predvidena popolna zazidava, marveč bodo tudi tu zeleni paso- vi, vrtovi in podobno. V središču pa so predvidene pet in tudi večnadstropne hiše. Individualno gradnjo pa nameravajo usmeriti predvsem na Primskovo in Klanec, kjer so predvidene zadostne proste površine.

Velika prednost z nacionalizacijo celotnega označenega okoliša bo v tem, tako predvidevajo, da bodo lahko dosti vnaprej do- deljevali zemljišča za gradnje. V dosedanjih pripravah je bilo šestokrat največ zavlačevanj prav zaradi zemljiških lastn- skih pravic.

Podobne gradbene okoliše za nacionalizacijo zemljišč priprav- ljujejo te dni po vseh večjih kra- jih na Gorenjskem. K. M.

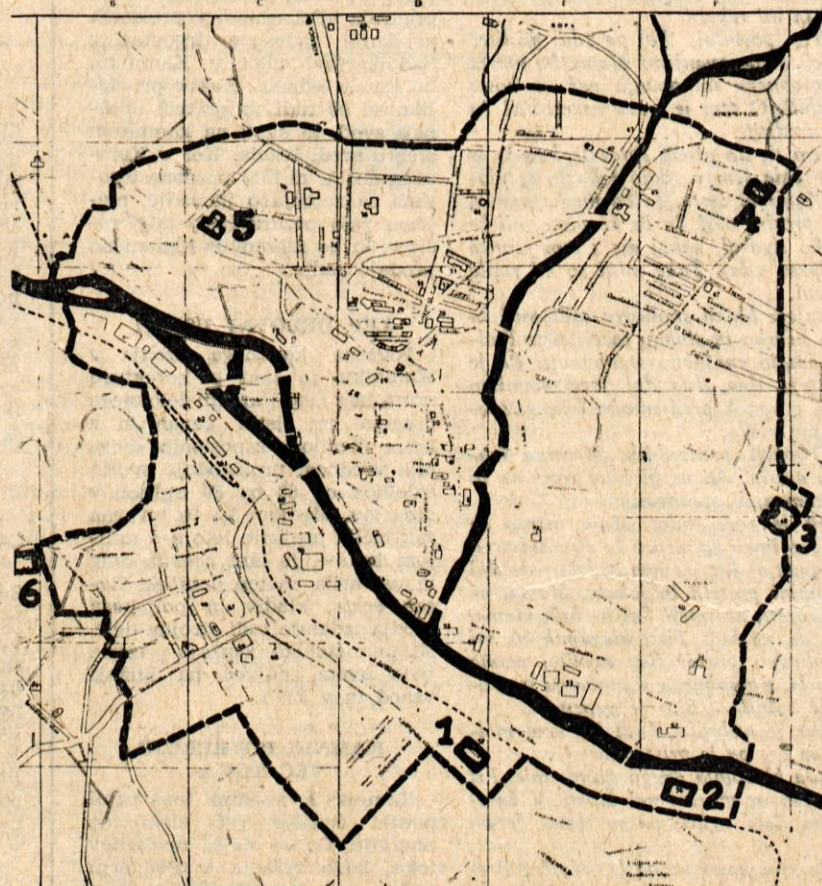
Predvsem gre za delovno storilnost. Lani niso bili doseženi zadovoljivi uspehi. V dokumen- taciji je celo rečeno, da se go- spodarske organizacije niso do- volj prizadevale, da bi z boljšo organizacijo dela in sprostitvijo sistem rezerv povečale pro- duktivnost ob relativnem zniževanju števila zaposlenih delav- cev.

Kot glavno orodje za dvig de- lovne storilnosti postavlja predlog načrta spremembo nagrajevanja. Gospodarske organizacije naj bi v čim širšem obsegu uveljavljale sistem nagrajevanja po delovnem učinku in pri tem vezali norme tudi na kvaliteto izvršenega dela. Hkrati naj bi stremeli za izbolj- šanjem organizacije dela, omeji- tev nadurnega in honorarnega dela, izboljševali naj bi delovne pogoje in nudili delavcem med delom tople obroke hrane in po- dobno. Taki in podobni ukrepi naj bi zagotovili stalno povečanje produktivnosti delavcev. Sicer pa predlog omejuje zaposlovanje novih delavcev in daje občinam merilo skupno zaposlenih v in- dustriji, ki ga ne bi smeli pre- korajčiti. Ta predvideva za ob- čino Kranj 10.405 delavcev, za Je- senice 6.907, Trzin 3.376, Radovljico 2.462 največ zaposlenih v in- dustriji itd.

ZAKAJ NA ZADNEM MESTU?

Ob pregledu lanskim uspehom je razvidno, da je med vsemi gospodarskimi dejavnostmi na zadnjem mestu lesna industrija. Večina podjetij lani ni dosegla predvidenega obsega proizvo- dne. Napačno bi bilo misliti, da so tega krivi delavci oziroma kolektivi. Vzroki so drugače. Bežni pregledi in razgovori kažejo, da gre za pomanjkljivo tehnično opremo nekaterih podjetij, neredno dobavo surovin in tudi poslab- šanje prilik in inozemskih trži- ščih.

Za letos nekatera predvideva- nja spet kažejo na boljše, tako da se računa s povprečnim dvi- gom proizvodnje za 5,6 %. Tako se predvideva. Hkrati s to težavo

Legenda:

za lažjo orientacijo, kje poteka meja zazidalnega okoliša oziroma nacionaliziranih površin označujemo nekatere znane kraje, kakor sledi:

1. Agroservis ob Ljubljanski cesti
2. Tovarna »Planika«
3. Pokopališče
4. Zadržni dom Primskovo
5. Dijaški dom Zlati polje
6. Šempetrski grad, Strazišče

TE DNI PO SVETU

V PONEDELJEK JE BILO ZAKLJUČENO 17. redno zasedanje Donavske komisije, ki so se ga udeležili delegati Bolgarije, Madžarske, Romunije, SZ, CSR, Jugoslavije ter strokovnjaki prometnih ministrstev Avstrije in Vzhodne Nemčije, kakor tudi predstavniki Evropske ekonomske komisije OZN. Na zasedanju so med drugim razpravljali o označevanju plovni poti in uporabi razpoznavnih znamenj na ladjah v skladu s priporočili evropske ekonomske komisije OZN.

V BEOGRADU JE BIL V PONEDELJEK podpisan načrt o kulturnem sodelovanju med Jugoslavijo in Bolgarijo za leto 1959. Načrt določa razširitev kulturne izmenjave v tem letu.

V SOLUNU JE V PONEDELJEK ZAČELA delo skupina jugoslovanskih in grških strokovnjakov, ki se ukvarja z urejanjem vprašanj v zvezi s premoženjem grških državljanov v Jugoslaviji in jugoslovanskih v Grčiji. Skupina deluje v okviru mešane komisije, ki že dalj časa sedita v Beogradu in razpravlja o nekaterih neurejenih vprašanjih med obema deželama.

KONEC PRETEKLEGA TEDNA je v raznih krajih v severnem Vietnamu demonstriralo pol milijona ljudi proti južno-vietnamskemu režimu, ki je dal pobiti okrog tisoč jetnikov v koncentracijskem taborišču Fu Loju. Samo v Hanoju je demonstriralo okrog 300.000 ljudi. Razen tega so Hanojci poslali mednarodni komisiji za premirje več kot sto protestnih pism, v katerih zahtevajo, naj komisija prouči položaj in ukrene potrebne.

MINISTER ZA KOLONIJE LENNOX-BOYD je imel razgovore z gubernierji britanske posesti v Vzhodni Afriki: Kenije, Tanganjike, Ugande in Zanzibara. Javnost je o tem zvedela le toliko, da so nanašali na »važna vprašanja«. — Časniki pa poročajo, da so se razgovorili nanašali predvsem na gospodarske in finančne probleme ter na zahteve po ustavnih reformah v teh kolonijah.

JUGOSLOVANSKA PODJETJA bodo razstavila letos proizvode naše industrije na 13 mednarodnih veleseminih v tujini: v Leipzigu, New Yorku, Poznaniu, Casablanci, Milanu, Budimpešti, Frankfurtu na Maini, Stockholmu, Dunaju, Solunu, Damasku, Tunisu in Brnu.

ETNARH MAKARIOS je v izjavi za londonski radio dejal, da zdaj optimistično gleda na možnosti za ureditev ciprske vprašanje. Izjavil je prepričanje, da se bodo sedanje razmere na otoku spremenile v trajen mir, če bo Velika Britanija razumno ravnala.

POLICIJA V FIRENCAH je v torek surovo nastopila proti 400 delavcem tukajšnje tovarne optičnih instrumentov, ki so stavkali v protest proti temu, da so več njihovih tovarštev odpustili z dela. Policija jih je prišla, da so zapustili tovarno. Poslopja je blokirala in za nekaj časa ustavila vsa promet v okolici.

PREDSEDNIK GAMAL ABDEL NASER je odlikoval z redom Nila člana Zveznega izvršnega sveta Momo Markovića, ki je vodil jugoslovansko delegacijo na 10-dnevno uradno obisku v ZAR. Odlikovani so bili tudi ostali člani delegacije. — Jugoslovanska delegacija je v sredo odpotovala v Damask. Na obisku v sirske delu ZAR se bo mudila štiri dni.

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« / UREJUJE
UREDNIŠKI ODBOR / DIREKTOR IN ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON
UREDNIŠTVA ST. 397 — UPRAVE ST. 475 —
TEKOČI RACUN PRI KOMUNALNI BANKI V
KRANJU 607-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJ-
KIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DI-
NARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

LJUDJE IN DOGODKI

NEMIRI V „VZORNI“ KOLONIJI

»Gibanje za neodvisnost v Afriki postaja val plime in težko se je znebiti vtisa, da ga nič ne bo moglo ustaviti.« Tako je zapisal največji ameriški časopis »Newyork Times« ob nedavnih dogodkih v Belgijskem Kongu.

4. januarja so na ulicah Leopoldville, glavnega mesta te največje kolonije na svetu, odjeknili streli. Policija in vojaštvo sta s puškami, topovi in tanki napadla goloroke črne demonstrante, ki so glasno terjali neodvisnost Konga. Padlo je po uradnih podatkih 47 ljudi, ranjenih pa je bilo nad 200 oseb.

Krvavi dogodek je globoko odjeknil po vsem svetu. Sledili so mu nemiri tudi v drugih mestih belgijske kolonije in še danes se položaj kljub brezdušnemu nasilju ni povsem umiril.

Vladajoči krogi v metropoli, v Bruslju, so bili presenečeni. Doslej je namreč prevladovalo prepričanje, da so belgijski kolonialni upravitelji iznašli »ključ za moderni kolonializem«. Res, doslej nemirov in glasnejših zahtev po svobodi v Belgijskem Kongu ni bilo. Medtem ko je vsepovsod naokrog črna Afrika zavalovila, je v Kongu vladala tišina. Toda to je bila le tišina pred viharjem. Novo leto je v prvih dneh potrdilo, da tudi črna prebivalstvo Belgijskega Konga ni ostalo »neokuženo« pred svo-

bodoljubnimi idejami, ki čedalje močneje prevzemajo afriško celino.

Ta ponos belgijske kolonialne uprave pa kaže pod drobnogledom resnice povsem drugačno stanje, kot pa ga skušajo prikazati zagovorniki »moderne kolonializma«. Kaj vse se skriva za pravljico o »vzorni« koloniji, pove že nekaj na hitro roko zbranih podatkov: v šole sprejemajo v Kongu samo omejeno število domačinov in še to le v nižje razrede, ki so neogibni za razvoj obrti in industrije; šele pred štirimi leti so v Belgijskem Kongu ustanovili prvo vseučilišče, toda tudi tu je število črnih slušateljev omejeno, povsem pa jim je prepovedano učiti se družbene in politične vede. Afričanom je zabranjeno prosto gibanje iz kraja v kraj, ne smejo sodelovati v upravljanju dežele, niti nimajo pravice do združevanja. Belgijska vladavina je, kot pravijo, »brez politike«. V Kongu niso dovoljene nikakršne politične pravice, saj celo Belgijci, ki se naselijo tod, izgubijo volilno pravico.

Cilj vseh teh ukrepov je jasen. Kolonialna uprava skuša zadržati v mraku neznanja domače črno prebivalstvo, zavreti okrepitve narodnostne in politične zavesti v njihovih vrstah in

tako čim dlje ohraniti svoje kolonialno gospostvo.

To je pot, s katero skuša drobna Belgija obdržati velikansko kolonijo, ki je osemdesetkrat večja od metropole. Zadržati skušajo tako velikanska bogastva, ki jih skriva ta črna dežela v svojih nedrih: največja in najbogatejša nahajališča urana, kobalta in diamantov poleg drugih rudnin in kmetijskih pridelkov.

Toda val afriške prebujene zavesti ni mogel pustiti Belgijski Kongu ob strani. Kljub umetno postavljenim pregradam, ki naj bi preprečile prosvetljevanje črnih množic, je ideja svobode, neodvisnosti in enakopravnosti prodrla tudi v »vzorno« kolonijo in pognala goloroke črnce v neenak boj proti tankom in strojnici.

Tako se je tudi doslej navidez mirni in tihi Kongu vključil v velikansko narodnosvobodilno gibanje, ki prepreza polagoma vso črno celino. Januarski dogodki v Leopoldvillu so prepričljivo poudarili, da afriški kontinent nezadržno koraka po poti osamosvajanja.

Zato se ni prav nič zmotil tisti belgijski časopis, ki je v grenkem spoznanju zapisal »Zdaj je vrsta na nas!«

MARTIN TOMAŽIČ

naša kronika

PROSLAVE NAJBODO PRIVLAČNE

Načelo odbora za organizacijo proslav 40-letnice KPJ pri občinskem komiteju ZK za Tržič Na seji odbora za organizacijo proslav 40-letnice ZK pri Občinskem komiteju ZK v Trzinu so pred dnevi razpravljali o proslavah, ki jih imajo v programu v mesecu februarju.

Predvsem se zavzemajo, da bi bilo tekmovanje med delovnimi kolektivi, ki ga tudi organizirajo v čast 40-letnici KPJ, čim uspešnejše. V tekmovanju ne bodo ocenjevali zgolj produktivnosti dela, marveč splošne uspehe gospodarstva v kolektivih. V začetku februarja bodo organizirali tudi svečane seje samoupravnih organov v podjetjih, kjer bodo govorili o pomenu 40-letnice.

Za vse proslave pa naj bi veljalo načelo, da morajo biti privlačne, zanimive.

LOTILI SO SE TARIFNIH PRAVILNIKOV

V sredo, 28. januarja je bila v Radovljici seja predsedstva ObSS Radovljica. Razpravljali so o pripravi za izdelavo novih tarifnih pravilnikov. Sklenili so, da bodo v prvi polovici februarja sklicali razširjeni plenum ObSS, na katerega bodo povabili tudi vse predsestnike in tajnike IO sindikalnih podružnic in predsestnike DS. Na plenumu bodo določili smernice za izdelavo tarifnih pravilnikov. Takoj pa bodo prosili vse gospodarske organizacije za nekatere podatke iz leta 1958 na podlagi katerih bodo lahko realneje potrdili oziroma dali dokončni pristank k novim tarifnim pravilnikom. Po sklepu zadnjega občnega zbora ObSS bodo potrdili le tiste tarifne pravilnike, ki bodo opremljeni z vsemi potrebnimi prilogi (tarifni cenik, premijski pravilnik, pravilnik o normah itd.). Nastopali bodo proti uravnilovkam in zviševanju tarifnih postavk na delovnih mestih, kjer ne bo za večjo tarifno postavko zajamčena tudi večja storilnost dela. Predvsem pa bodo skušali vplivati, da bo z novim tarifnim pravilnikom čim več delovnih mest vključeno v norme.

C. R.

OBČNI ZBOR ZVVI V PREDOSLJAH

Minulo nedeljo je imela krajevna organizacija ZVVI Predoslje svoj redni letni občni zbor, ki je bil dobro obiskan in skrbno pripravljen. Razprava je dala vrsto koristnih sklepov za nadaljnje delo. Pomagali bodo organizaciji ZB pri urejanju spomenika padlim borcem, spominske plošče in grobov padlih borcev. Poudarili so, da bo treba nuditi več pomoči otrokom padlih borcev pri iskanju zaposlitve. Zdj se mnogi ne morejo zaposliti, ker še niso dopolnili 16 let, s 15. letom pa končajo obvezno šolanje.

an

V PODBLICI SO USTANOVILI MLADINSKI AKTIV

Minulo nedeljo je bil v Podblici ustanovljen občni zbor mladinskega aktiva, ki bo vključeval mladino Podblice, Nemilja in Javornika. Prisostvoval mu je tudi član Občinskega komiteja LMS Kranj Aleksander Leben. Razprava je pokazala, da je bila potreba po ustanovitvi mladinskega aktivna nuja, saj v vseh treh vaseh sploh še ni bilo mladinske organizacije, pa tudi drugega društva ne, razen gasilcev. Vseh 52 mladincev in mladink se torej ni imelo kje udeleževati.

an

NACE SUMI — ŠESTDESETLETNIK

V nedeljo, 1. februarja, bo slavil prejšnji direktor tiskarne »Gorenjski tisk« v Kranju, Nace Sumi, šestdesetletnico rojstva. Na tiskarno ga vežejo dolga leta dela. Tu se je namreč izučil za ročno stavo; v podjetju je nato služboval od 1932. leta in pozneje kot direktor od maja 1941 do februarja 1955. leta, ko je stopil v pokoj. Dolga leta, ki jih je preživel v tukajšnjem podjetju, pa niso dopustila, da tudi zadnje čase ne bi pomagal v podjetju.

Ob jubilejntvi 60-letnici se ga podjetje »Gorenjski tisk« spominja z najboljšimi željami.

kratko, vendar zanimivo

»KONČNO BODO BARAKE LE IZGINILE...«

Tako so se v nedeljo veselo razgovarjali progovni delavci, ki so se zbrali na udarniškem delu.

V Podnartu namreč gradi PVP Jesenice delavsko bivalnico za svoje progovne delavce, ki se doslej stiskajo v neurejenih, neudobnih lesenih barakah ob progi. Nova bivalnica bo opremljena zelo udobno in bodo delavci našli v njej res pravi dom. Da bi se čimprej mogli preseliti v novo bivalnico, je sindikalna podružnica imenovanega podjetja organizirala udarniško nedeljo. Delavci so z veseljem in razumevanjem krepko zavijali lopate in prijeli za stroj. Petindvajset parov rok je delalo z dobro voljo, saj so se zavedali, da ustvarjajo predvsem sebi lepše pogoje. V nekaj urah so zabetonirali be-

tonsko ploščo in tako opravili najvažnejši del bodoče stavbe.

-b-

SEMINAR GASILSKIH POVELJNIKOV GORENJSKE

V Dijaškem domu na Zlatem polju v Kranju so v torek popoldne zaključili seminar poveljnikov gasilskih društev Gorenjske, ki ga je pripravila Okrajna zveza Kranj. Celoten program je bil razdeljen na dva tridnevna seminarja, ki se jih je udeležilo 85 poveljnikov. Namen seminarja je bil predvsem utrditi dosedanje strokovno znanje društvenih poveljnikov in ugotoviti usposobljenost operativnih gasilskih enot na Gorenjskem.

I. V.

NAMESTO STAREGA NOV GASILSKI DOM

Gasilsko društvo Kokrica je v minulih dneh porušilo stari ga-

silski dom, ki je bil že tako slab, da bi se gotovo porušil ob prvi večji obtežitvi snega. Društvo gradi zdaj nov gasilski dom. ObLO Kranj je društvo namreč dal v upravljanje stavbo SLP, v kateri je tudi trgovina. K njej so letos še nekaj prizidali tako, da bo skupno z razglednim stolpom dom dobil zaokroženo obliko. V njem bo dovolj prostora za vse potrebe društva. K gradnji so veliko pripomogli člani sami s prostovoljnimi delom in nabiralnimi akcijami.

-an

SLABO DELO GASILCEV V BESNICI

Minulo nedeljo je imelo gasilsko društvo Besnica redni letni občni zbor, ki mu je prisostvovalo le 14 članov in zastopnik občinske Gasilske zveze Kranj. Poročila in razprava sta bila kaj skromna. Društvo je sicer v preteklem letu naredilo nekaj adaptacijskih del na svojem domu, drugih uspehov pa ni bilo. Sklicali bodo sestanek vseh članov in se pogovorili o vzrokih nedelavnosti. Društvo je bilo namreč pred leti še med najboljšimi na Gorenjskem.

-an

KAMNIK DOBI TRGOVINO ZA ZELENJAVO

Trgovina za zelenjavo, ki jo preureja »Potrošnik« v prostorih nekdanje zadrugne trgovine v Sadnikarjevi ulici v Kamniku, bo kmalu odprta. Kakor pri delikatesi so tudi tu razkrili opečnati svod, ki sloni na kamnitem stebur sredi lokala. Ker v Kamniku doslej ni bilo posebne trgovine za zelenjavo in sadje, meščani zelo pozdravljajo tako rešitev, ki bo zagotovila higiensko prodajo sadja.

LEP DELOVNI USPEH

Tovarna kovanega orodja v Kamniku je lani s korekturo norm in z izboljšanjem delovnega procesa pri istih cenah in z istim številom zaposlenih dvignila vrednost proizvodnje svojih izdelkov od 63 na 80 milijonov dinarjev. Medtem ko je tovarna zaključila prejšnje leto s 5 milijoni izgube, je lani pokrila dolg in ustvarila znaten dobiček. Razen sekir, klavir in poljskega orodja izdeluje tudi strojne dele. Njihove izdelke izvažajo v razne dele sveta, največ na bližnji vzhod in v ZDA.

KAMNIK POTREBUJE VEČ TOKA

Kamnik s svojimi tovarnami porabi čedalje več električne energije. Da se olajša razdelitev toka, bodo zgradili v Podgorju veliko transformatorsko postajo, od katere bo vodilo 5 vodov do manjših transformatorjev.

Z.

obrazi in pojavi

MAMA BO UMRLA...

»Oglasni oddelek? Ja, drugo nadstropje, soba št. 13! Po stopnicah in potem levo!«

»Hvala lepa!«

Ovita v črn plašč in črno ruto je plaho obstala pred vrati, na katerih je z rdečimi črkami pisalo: Oglasni oddelek. Metkine velike, lepe oči so se zavrele v te črke. Tako prijetne so, je pomislila. In ta vrata, pa tišina, ki jo moti le enakomerno udarjanje pisalnega stroja v neki oddaljeni sobi. Njen pogled ni več veljal črkam. Splaval je nekam daleč, v sanjski svet. Kako lepo bi bilo, če... če bi imela očeta... in mamo. Ali pa vsaj prijetno stanovanje, prijazne sosede...

Metka je potrkala in vstopila.

»Oglas bi rada dala v časopis. Stanovanje...«

»Kar vsedite se in napišite na listek!« je reklo prijazno dekle, ki je sedelo ob kupu papirjev.

In Metka je napisala:

Iščem majhno stanovanje v mestu ali zamenjam za enakega v predmestju. Pomudbe poslati na oglasni oddelek pod »čimprej«.

Odšla je tiho, brez nepotrebnih besed. Imela je upanje (samo 180 dinarjev je dala zanj!) in to ji je nekoliko razvedrilo čelo in ji razjasnilo oči. Saj bom pozabila in bo spet vse dobro...

Dobro poznam Metko in njene razmere doma. Oče ji je umrl pred tremi leti. Rada ga je imela in zato se je težko vzdrževala v spremenjeni okolje. Pa se je morala. Odslej je živela z mamo in z mlajšo sestro ter bratcem v dvosobnem stanovanju stanovanjskega bloka v predmestju. Lep kraj je to. Metki je bil všeč. Le sestanovanci so bili tako tučni...

Metka je zrelo dekle pri dvaindvajsetih letih. Dela v pisarni manjšega pod-

jetja, popoldne pomaga doma, gre v kino — skratka, živi tako, kot večina drugih ljudi. Nič izrednega se ne zgodi, nič nenavadnega, nič takega, kar bi poživilo enoličnost življenja.

Pa se vseeno zgodi včasih kaj izrednega!

Tistega sobotnega večera sem se sprehajal po ulicah. Brez cilja, pač, sprehajal sem se in opazoval ljudi. Pa me sreča prijatelj in pravi:

»Ti, Metki je umrla mama!«

Kot strela z jasnega je delovala ta kratka vest name. Ne, tega ji res nisem privoščil. Zares, da ne!

Dan pozneje sem jo srečal.

»Moje sožalje, Metka!«

Pogledala me je in mi rekla: Nekomu bi rada povedala...

»Kaj, Metka?«

»Kako je bilo!«

Nisem je razumel. Ob kavi pa mi je začela pripovedovati:

»Več, grozen je ta naš človek. Blagajnik hišnega sveta je, tajnik stanovanjske skupnosti, pa še kup drugih funkcij ima. Ne rečem, da ni sposoben mož. Toda, njegov odnos do ljudi! Sprt je z vsemi stanovanci. In kakošno je njegovo pojmovanje samoupravljanja! Kot blagajnik hišnega sveta si predstavlja, da je lastnik hiše... ali vsaj edini, ki lahko gospodari v njej. To vam bom dal, to popravil, tako bom naredil! Vedno samo »bom« in »jaz«. Saj nismo samo njega izvolili, saj ni on hišni svet!«

»Toda, Metka, jaz vsega skupaj sploh več ne razumem!« sem jo prekinil.

»Počakaj, da ti povem naprej! Očeta že tri leta nimam več. Pred tremi dnevi pa mi je umrla še mama. Se zavedaš, kakšen udarec je to zame? Zdj sem sama s trinajstletnim bratcem in šestnajstletno sestro.«

Koj vas ovira pri delu?

Kaj vas ovira pri delu? To je bilo eno izmed vprašanj ankete, ki jo je Zavod za izobraževanje kadrov in proučevanje organizacije dela izvedel v Planiki in Verigi. V Planiki je bilo anketiranih 775 podrejenih delavcev, v Tiskanini 1488 in v Verigi 642. Pomanjkljiva šolska izobrazba ovira v vseh treh podjetjih 26 % delavcev, pomanjkljivo strokovno znanje pa v Planiki 30 %, v Tiskanini 25 % in v Verigi 26 % delavcev. Ta številka je precej visoka, tudi če ne upoštevamo (lahko pa predpostavljamo), da vsi na to vprašanje niso odgovorili tako, kot mislijo. Delavce ovira pri delu tudi pomanjkanje navodil (Planika 21 %, Tiskanina 21 % in Veriga 23 % delavcev), slaba organizacija dela (Planika 23 %, Tiskanina 27 %, Veriga 39 % delavcev) in nedisciplinirano sodelavcev (Planika 22 %, Tiskanina 21 % in Veriga 23 % delavcev).

Medosebni odnosi, vertikalni in horizontalni, so v nekaterih podjetjih precej problematični, kot je pokazala anketa. V Planiki n. pr. ovira slab odnos nadrejenega 16 % ljudi pri delu, neprijetnost in zapostavljanje 22 % delavcev in slabi odnosi med seboj 15 % delavcev. Slabše je v Verigi, kjer slab odnos nadrejenega ovira 23 % delavcev, neprijetnost in zapostavljanje 33 % in slabi odnosi med seboj 23 % delavcev. Največji odstotek pozitivnih odgovorov je bilo na vprašanje, ali vas pri delu ovira premajhen zaslužek (Planika 63 %, Tiskanina 75 % in Veriga 78 %), potem nepravilno razmerje plač (Planika 47 %, Tiskanina 57 % in Veriga 66 %) in nepravilne norme (Planika 38 %, Tiskanina 33 % in Veriga 44 %).

Slaba prehrana ovira pri delu v Planiki 22 % delavcev, v Tiskanini 39 % in v Verigi 31 % delavcev. Zanimivo je, da se v Planiki od tistih delavcev, ki jih pri delu ovira slaba prehrana, 31 % pritožuje na prenaporno delo, od pritožujočih pa, ki jih prehrana pri delu ne ovira, se jih na prenaporno delo pritožuje samo 2 %. Iz tega lahko zaključimo, da slaba hrana vpliva na vrsto drugih momentov, ki zmanjšujejo delovni učinek. Podobno kot s prenapornim delom je namreč tudi z živci. Od ljudi, ki pravijo, da jih prehrana pri delu ne ovira, se jih na slabe živce pritožuje 35 %, od tistih, ki jih prehrana pri delu ovira, pa 63 %.

Ob izidu Gospodarskega koledarja

Franc Leskošek-Luka, o našem znanstvenem, tehničnem in strokovnem tisku

Uredništvo »Nove proizvodnje« je za novo leto čestitalo podpredsedniku Zvezne ljudske skupščine tov. Francu Leskošku-Luki in mu poklonilo Gospodarski koledar za leto 1959. Ob tej priliki se je med urednikom »Nove proizvodnje« in tovarišem Leskoškom razvil zanimiv razgovor o našem znanstvenem, tehničnem in strokovnem tisku. Iz njega objavljamo nekaj odlomkov!

Tov. Leskošek: Razvoju »Nove proizvodnje« sledim vse od leta 1950 dalje, ko jo je ustanovil pokojni tov. Boris Kidrič. Vseeno pa bi rad kaj več izvedel o vaši dejavnosti, o uspehih in težavah »Nove proizvodnje« in tehničnega tiska nasploh.

Urednik: Ob ustanovitvi »Nove proizvodnje« je pokojni tov. Boris Kidrič želel, da bi »Nova proizvodnja« postala eno izmed naših najkoristnejših strokovnih glasil, da bi bila tudi glede znanja opremljena na višini, tako da bi tudi v inozemstvu dostojno prikazovala naša prizadevanja in naše uspehe. Menil je, da pri izhajanju »Nove proizvodnje« ne bo imela posebnih težav, češ da se bodo njenega pomena zavedala vsa naša podjetja in vse naše gospodarske organizacije in to toliko bolj, odkar so upravo naših podjetij prevzeli sami delovni kolektivi.

Tov. Leskošek: Prepričan sem, da se naši delovni kolektivi zavedajo, kako potreben je vsemu našemu gospodarstvu znanstveni, tehniški, strokovni in gospodarski tisk in da izhajanje takega tiska, kolikor le morejo, podpirajo. Morebiti ste imeli težave v začetku izhajanja, toda sedaj so naši delavci, tehniki, inženirji, ekonomski in gospodarski strokovnjaki že spoznali in uvideli, da morajo med seboj sodelovati in si izmenjavati izkušnje. Prav to nalogo pa ima naš tisk.

Urednik: »Nova proizvodnja« si je utrla pot v vse naše republike in celo v inozemske države, kjer jo naročajo trgovinska zastopstva, konzulati, agencije, borze, trusti, karteli, potovalni uradi in razne velike in poznane firme.

Tov. Leskošek: Kako vam je uspelo v inozemstvu dobiti toliko naročnikov?

Urednik: Ze pred leti smo poslali naša diplomatska, konzularna in trgovinska zastopstva v inozemskih državah, naj nam pomagajo, da bi v zameno za »Novo proizvodnjo« in druge svoje publikacije dobili kakšne zane in koristne inozemske tehnične, znanstvene in strokovne časopise, revije in knjige. Poleg tega smo se sami obrnili s predlogom za zamenjavo na posamezne inozemske redakcije. Dosegli smo okrog 500 zamenjav z najbolj znanimi inozemskimi redakcijami znanstvenega in tehničnega tiska.

Urednik »Nove proizvodnje« in tov. Leskošek sta govorila še o poslovnih prostorih uredništva »Nove proizvodnje« in Gospodarskega koledarja ter o težavah s tiskanjem. Nazadnje je tov. Leskošek rekel:

K dosedanjim našim uspehom vam morem samo čestitati. Prepričan sem, da boste v bodoče znali premagovati vse težave. Menim, da bodo naše gospodarske organizacije in upravni odbori uvideli, da je treba podpreti znanstveni, tehnični in strokovni tisk v domačem jeziku.

Kompleten razgovor s tovarišem Leskoškom bo izšel v prvi letošnji številki »Nove proizvodnje«.

S seje UO Gorenjske turistične zveze

Dobra turistična propaganda - uspešna sezona

V ponedeljek, 26. januarja je bila v Kranju seja UO Gorenjske turistične zveze. Med drugim so govorili o svojem poslovanju v preteklem letu, o predračunu dohodkov in izdatkov, največ pozornosti pa so posvetili turistični propagandi.

Primerjava turističnih sezon 1957 in 1958 kaže, da se je obisk domačih in tujih turistov na Gorenjskem lani dvignil za preko 50 %. Nedvomno gre del zaslug tudi živahni turistični propagandi. To utegne biti tudi vzrok, da je začela Gorenjska turistična zveza posvečati izdajam turističnih prospektov vso pozornost. Doslej so bili izdani prospekti Bleda, Bohinja, Kranjske gore in prospekt Gorenjska v zimi. Vsi ti prospekti so bili natisnjeni v črno-beli tehniki. V tisku pa sta črno-bela prospekta Kranj z okolico, ki bi izšel v 30.000 izvodih, in Gorenjska poleti, s 100.000 izvodih.

Gorenjska turistična zveza pa je šla še dlje. Ker so črno-beli prospekti zastarela oblika propa-

gande in po izjavah inozemskih potovalnih in turističnih agencij niso posebno cenjeni, je GTZ sklenila izdati tudi prospekt Bleda v barvah. Izšel bo v nakladi 100.000 izvodov in bo prvi in najlepši barvni prospekt, kar je bilo kdajkoli izdanih pri nas. Nobenega dvoma ni, da bo tudi v inozemstvu izzval precej zanimanja. Prospekt bo opremljen z reliefno karto Gorenjske z največjimi podatki, ki zanimajo turiste. Komentarji bodo v angleškem, francoskem, italijanskem, nemškem in srbohrvatskem jeziku. Glavna privlačnost prospekta pa bo vrsta okusnih fotografiskih posnetkov Bleda, ki bodo posneti z doslej še neuporabljenih zornih kotov. Višino naklade 100.000 izvodov opravičuje dejstvo, da se prospekti pri visokih nakladah pocenijo. Edicija bo veljala tri leta.

Brž ko bo ta in ostali prospekti stiskani, bo GTZ odposlala različnim inozemskim turističnim agencijam poskusno pošiljko 5 do 10 izvodov. Potovalna agencija navadno po priloženi naročilnici naroči večje število izvodov, kolikor pač meni, da jih bo potrebovala.

V zvezi s turistično propagando so na seji govorili tudi o izboljšanju poslovanja gostinskih podjetij, o postavitvi novih gostinskih obratov in nočišč in o vseh ostalih čimteljih, ki utegnejo v danih pogojih pozitivno vplivati na razvoj turizma. Š.

pravku na alkoholne pijače in pa o ceni mleka na Jesenicah. V zvezi s tem so odborniki postavili zahtevo, da bi treba sredstva, pridobljena na račun povzročanja prometnega davka na alkoholne pijače, nameniti za ureditev perskibe z mlekom na Jesenicah, za športne organizacije in druge podobne namene. Hkrati so grajali tolminsko podjetje, ki je enostransko povišalo cene mleku.

-k

je. Močan vtis je napravil nanj zlasti film »Sled za zločincem«. Bral je tudi Himmlerjev življenjepis, ki ga je poučil, kako je treba še druge zaplesti v kriminal in jih potem izkoristiti, da bi izvrševali kaznivá dejanja tudi v njegovo korist. Če bi mu ta ali oni ne ustrezal, bi ga tudi nasilno odstranil. Tako daleč pa vendar ni prišlo in kaže, da so taki načrti običajni le v njegovih blodnih fantazijah.

Vodji omenjene skupine je uspelo zbrati sčasoma okrog sebe šest mlajših tovarišev — domačinov. Tudi te so razni kvarni vplivi zvalili na stranpota avanturizma in potepuštvá. Tako pripravljeni so se dali nazadnje zaplesti v mreže voditelja in so z njim vred padali od dejanja do dejanja globlje.

Končna bilanca njihovega početja je bila že prepričljivo kriminalna. Dva od obdolžencev je obtoževalo po sedem vlomnih tatvin, enega celo dvanajst, vse skupaj še nekaj poskusov vloma, dva pa sta izvršila tudi kaznivá dejanje ropá. Načini izvršitve

Pred sejami občinskih zborov proizvajalcev

Najmanj dve tretjini za potrebe družbenega standarda

Kot smo že poročali, je Zbor proizvajalcev OLO Kranj na 15. seji dne 23. januarja razpravljá in sklepal o uporabi sredstev gospodarskih organizacij za investicije družbenega standarda.

Zaradi izrednega pomena teh sklepov in tudi zaradi aktualnosti, saj bodo o teh važnih vprašanjih morali razpravljati še občinski zbori proizvajalcev in končno še sami delovni kolektivi, objavljamo te sklepe v celoti. Sklepi se glase:

1. Glede na priporočilo sindikatov in sklep 16. seje Okrajnega ljudskega odbora Kranj glede višine razpoložljivega čistega dohodka gospodarskih organizacij iz leta 1958, ki naj se namenijo za potrebe družbenega standarda, ugotavlja zbor proizvajalcev, da imata obe priporočili v povprečju okraja enak finančni efekt. Zato se glede tega vprašanja opredeljuje takole:

Sredstva gospodarskih organizacij, ustvarjena v letu 1958, naj se razdele tako, da se najmanj 2/3 razpoložljivega čistega dohodka namenijo za potrebe družbenega standarda.

V ta namen naj dajo občinski zbori proizvajalcev posameznim gospodarskim organizacijam konkretna priporočila in jih po potrebi vnesejo tudi v občinski družbeni plan, vendar brez vsakih šablon in s polnim razumevanjem za stvarni položaj posameznih podjetij.

2. Od sredstev, ki jih gospodarske organizacije v smislu prejšnje točke namenijo za družbeni standard, pa naj najmanj tretjino izdvojijo za financiranje najnujnejših objektov družbenega standarda izven podjetja, to je po investicijskem programu občine. O uporabi teh sredstev oziroma o načinu financiranja posameznega objekta naj odločita občina in podjetje sporazumno.

3. Organi delavskega upravljanja naj v skladu s temi priporočili pred dokončno odločitvijo o uporabi sredstev podjetij ponovno prepresejo program lastne izgradnje družbenega standarda in izločijo take objekte, ki nimajo odločilnega vpliva na življenjski položaj kolektiva oziroma so družbeno manj koristni. Zato pa naj v čim večjem obsegu podpro izgradnjo družbeno najkoristnejših objektov po programu občine.

4. Okrajni ljudski odbor in občinski ljudski odbori so neposredno odgovorni za investicijsko politiko podjetij na svojem območju in morajo prevzeti tudi vso odgovornost za umestnost gospodarskih investicij in za materialne posledice, ki jih imajo za celotno občinsko gospodarstvo. V tem smislu bo okrajni zbor proizvajalcev v bodoče obravnaval program razvoja in investicijsko politiko za posamezne gospodarske panoge in vse konkretne investicije, ki terjajo soudeležbo okrajnih sredstev ali garancijsko izjavo OLO. Občinski ljudski odbor ali občinski zbor proizvajalcev pa bo obravnaval vse večje investicije gospodarskih podjetij, ki imajo dalekosežnejši značaj za položaj podjetja in občine, kator tudi v vseh primerih, kadar je potrebna soudeležba občinskih sredstev ali garancijska izjava občinskega ljudskega odbora. Zato se okrajnim organom, ki so pristojni za potrjevanje investicijskih programov ali pri njih potrjevanju sodelujejo, naroča, da se ne odobri noben investicijski program ali drugačna investicijska obveznost podjetij, za katerega ni v smislu prejšnjega stavka dal soglasja okrajni ali občinski ljudski odbor.

Prav tako kot za gospodarske organizacije pa se terja od okrajnega in občinskih zborov proizvajalcev, da z enako doslednostjo presoajo umestnost in potek vseh negospodarskih investicij iz sredstev okraja in občine.

5. Zbor proizvajalcev naroča okrajnemu Svetu za industrijo ter pristojnim upravnim organom okraja, naj najkasneje do konca aprila 1959 pripravijo zboru proizvajalcev za obravnavanje podrobno obdelan program razvoja in politiko investiranja za celotno industrijo usnja in obutve. Do konca 1959 pa naj isto pripravijo tudi za tekstilno industrijo.

6. Okrajni zbor proizvajalcev naroča pristojnim okrajnim in občinskim organom, da pospešijo in vskladijo vse priprave za izvajanje programa investiranja v družbeni standard in da čim hitreje izvedejo ustrezna priporočila 16. seje Okrajnega ljudskega odbora, zlasti pa glede usposobitve gradbene operative za tako obsežne naloge.

7. Občinskim ljudskim odborom se priporoča, da pripravijo slične seje zborov proizvajalcev, kot je današnja. Vsebinsko naj bi obravnavali vprašanja sredstev gospodarskih organizacij, tako kot na današnji seji, posamezne probleme pa naj bi konkretnije obdelali.

meru, ki ga je tokrat obravnavalo Okrožno sodišče, vzgojitelj teh mladincev in šole, ki so jo povečini še obiskovali, tudi vse premalo povezani in da so prepuščali fanté same sebi. Pri nobenem izmed njih ni bilo mogoče ugotoviti, da bi ga vključevala mladinska organizacija. Prav te bi jih lahko najuspešneje zaposlile v prostem času in jim nudile to, česar jim doma niso dali.

Sodišče je moralo obsoditi glavnega storilca na poldrogó leto zapora, ostale je pa deloma sodilo pogojno, štirje bodo poslani za dve leti v vzgojno-poboljševalni zavod. Pri tem je za vsakogar izbralo tisto mero, od katere je glede na težino dejanja, osebnosti in domače vzgoje pričakovati največ prevzgojnega uspeha.

Procesi, kakor je bil opisan, so sicer redki, ker je v naši družbi še skrb za mladino ena prvih njenih nalog, vendar pa obravnava, ki je dala pobudo za ta sestavek, kaže, da je zlasti v večjih in gostejše naseljenih krajih treba še vse bolj paziti na njeno pota. Tam, kjer domovi otrokom ne morejo posvečati prave pozornosti so dolžni priiskovati na pomoč šolski in društveni vzgojni činitelji. Posebno poglavje bi kazalo posvetiti škodljivemu vplivu avanturističnega filma in čtiva.

Mladost na zatožni klopi

krvavo vsebino, čtivo pustolovskega žanra in shajanje s tovariši, ki so že opravili prve izpite izpriženosti, so bili tisti kvarni vplivi, ki so razgretim mladim glavam izmalčili predstave o človeških vrednotah, da so si začeli postavljati za vzore »junake« iz gangstrskih filmov in zgodbe ter da so se začeli navduševati nad njihovimi, čeprav zločinskiimi podvigii in »uspehi«.

Pretrseljivo realistično je opisal svojo zaščeno zgodbo zlasti 23-letni fant — organizator in vodja družbe. V rani mladosti je izgubil starše in bil potem prepuščen vzgoji starih staršev, kasneje pa nekaj časa vzgoji oddaljenějšíh sorodnikov. Pogosto menjavanje okolja ga je spravilo iz ravnotežja, zato je izgubil zaupanje do onih, ki bi ga morali vzgojiti. Brez oklevanja je priznal, da je iskal tovariše med tistimi, ki so se sami, prav tako kot on sam, raje potepali kot pa hodili v šolo oziroma v obrtno delavnico. Tudi taki so mu bili všeč, ki so se spogledovali z avanturami onstran državne me-

je. Močan vtis je napravil nanj zlasti film »Sled za zločincem«. Bral je tudi Himmlerjev življenjepis, ki ga je poučil, kako je treba še druge zaplesti v kriminal in jih potem izkoristiti, da bi izvrševali kaznivá dejanja tudi v njegovo korist. Če bi mu ta ali oni ne ustrezal, bi ga tudi nasilno odstranil. Tako daleč pa vendar ni prišlo in kaže, da so taki načrti običajni le v njegovih blodnih fantazijah.

Vodji omenjene skupine je uspelo zbrati sčasoma okrog sebe šest mlajših tovarišev — domačinov. Tudi te so razni kvarni vplivi zvalili na stranpota avanturizma in potepuštvá. Tako pripravljeni so se dali nazadnje zaplesti v mreže voditelja in so z njim vred padali od dejanja do dejanja globlje.

Končna bilanca njihovega početja je bila že prepričljivo kriminalna. Dva od obdolžencev je obtoževalo po sedem vlomnih tatvin, enega celo dvanajst, vse skupaj še nekaj poskusov vloma, dva pa sta izvršila tudi kaznivá dejanje ropá. Načini izvršitve

Okrajni družbeni načrt odobren

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ker so odborniki smatrali, da je predlog za sprejem ožjih gradbenih okolišev bil premalo pripravljen, ga je komisija dolžna na ponovno pripraviti, z boljšo obrazložitvijo.

POL URE SLEPOMISENJA

Naslednje tri točke dnevnega reda so obravnavale razrešitev in imenovanje ravnateljev, ozir. upraviteljev nekaterih podjetij na Jesenicah. Z nekaterimi utemeljitvami odpovedi odborniki niso bili zadovoljni in je zato diskusija začela v slepo ulico. — Zahtevali so jasne in odkrite obrazložitve predvsem zaradi odpovedi ravnatelja »Korotana« in za zavrnitev imenovanja upravnika Kino podjetja na Jesenicah. Odborniki so namreč čutili, da se za vsem tem skriva nekaj drugega in so želeli dobiti na to odgovor, tako brez uspeha. Zato je bilo tudi glasovanje precej sumljivo. V prihodnje naj bi občinski organi za vse

POPRAVEK

Nedavno je bilo v članku »Neupravičeni honorarji« objavljeno o meni nekaj neresničnih in netočnih podatkov, ki jih popravljam. V minulemu letu nisem bil »direktor« Mestne žage, pač pa do marca predsednik likvidacijske komisije. Ostalih gospodarskih funkcij, navedenih v tem članku, sem bil razrešen eno leto pred razrešenjem sedanjega delovnega mesta. Dolžnosti upravnika kopalnice nisem bil razrešen zaradi nepredvidene zasnove revizije projektov. Za hišo in opremo sem najel en milijon 80.000 dinarjev posojila. Pripomnjam, da žena ni bila računovodja mesarije. S temi popravki pa se seveda v celoti spremeni smisel tega dela članka.

Direktor Specerije Bled

GORENJSKI OBVEŠČEVALEC

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA
SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklc 20, izgubljen 10, ostalo 12 din od besede, naročniki imajo 50 % popusta.

Telefonska številka naročnika je 475, uredništva 397.

Prodaja domačih deteljnih semen, 60 kg Markola in 30 kg Lucerne. Molj Franc, Voglje 37, Senčur.

Stedilnik z bakrenim kotličkom, desni, vzdoljni, na 2 plošči poceni prodam. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodaja 5 dvodelnih, dvojnih oken s skatami za polkna 100 x 80 cm in 2 enodelna, dvojna okna iste višine. Jelovski les. Ponudbe oddati v oglasni oddelku.

Neveste pozor! Prodaja novo spalnico (orehova korenina). Ogled 1. februarja od 8. do 17. ure. Senčur 239.

Prodaja prazno njivo (7.300 m²) na Visokem pri Kranju, možna pomladanska setev lucerne. Poizve se v Olševku št. 3.

Hišo (nedograjeno) pri Kranju prodam. Ponudbe pod »Denar« oddati v oglasni oddelku.

Prodaja kravo, 7 mesecev brejo. Trboje 52, Smednik.

Prodaja motorno kolo (novo)

Naprosimo vse one, ki bi lahko sprejeli na stanovanje in morda tudi na hrano za dobo 4 mesecev kakšnega našega učenca, raj javijo takoj ravnateljstvu Vajenske šole za trgovsko sroko v Kranju, Cankarjeva 2.

»Puch« SV 175 cm. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodaja poljsko kovačnico in kovaški primož. Cena obeh predmetov 9.000 din. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodaja otroško posteljico. Kranj, Gornjesavska 13/II (desno).

Za 4 do 5 letnega fantka prodaja lep topel plašček rjave barve in kapico s šildom iste barve. Naslov v oglasnem oddelku.

Kupim obdelovalno zemljo v okolici Kranja. Ponudbe pošljite v upravo lista pod šifro »Zazidljiva«.

Kupim hišo z nekaj zemlje, lahko tudi nedograjeno ali popravila potrebno. Ponudbe oddati v oglasni oddelku.

Kupim štedilnik levi vzdoljni. Naslov v oglasnem oddelku.

Učitelja italijanščine iščem v Kranju. Naslov v oglasnem oddelku.

Poučujem nižješolce v dopoldanskih in popoldanskih urah. Naslov v oglasnem oddelku.

Opredeljeno sobo oddam solidnemu tovarišu takoj. Naslov v oglasnem oddelku.

Preključujem št. bloka 38253 izdane v Komisijijski trgovini Kranj dne 12. 8. 1958. Jenko Anton.

Oddamo v reje 2 slepi dvojčici, stari 3 leta. Iščejo tudi rejnice za otroke različne starosti, eventualno oddamo otroke v posvojitev. Javite se na Občini Kranj, Tavčarjeva 43/II, soba št. 40.

V KRAVJSKI GORI iščejo prodajalca za goriva in kuriva (bencin, olja, drva, premog). Pošljite takoj ponudbe na naslov: Mineral Jesenice. Pogoji ugodni.

V MOJSTRANI iščejo prodajalca za premog in drva. Pošljite takoj ponudbe na naslov: Mineral Jesenice. Pogoji ugodni.

RAZGLAS

V smislu člena 42. točke 4 zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. list FLRJ, št. 52-644/57) in 6., 15., 37. in prvega odstavka 72. člena temeljnega zakona o varstvu živine pred živalskimi kužnimi boleznimi (Ur. list FLRJ, št. 26/54) ODDELEK ZA GOSPODARSTVO OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA KRANJ

RAZGLAŠA

da bo obvezno cepljenje psov proti pasji steklini za zamudnike iz vseh krajev 30. 1. 1959 ob 14. uri v Klavnicah v Kranju.

K cepljenju morate priveriti vse pse nad 5 mesecev stare.

Vsi lastniki necepljenih psov bodo kaznovani v smislu 1. odstavka 72. člena zgoraj citiranega zakona.

BOLNICA ZA DUŠEVNE BOLEZNI BEGUNJE
NA GORENJSKEM

razpisuje

naslednja delovna mesta:

1. Medicinskega laboranta,
2. Administratorja,
3. Sefa kuhinje.

Pod 1., dovršena ustrežna šola in strokovni izpit. Pod 2., popolna srednješolska izobrazba, zaželena bolnišnična praksa, poznavanje personalnih zadev. Pod 3., visokokvalificirana ali kvalificirana kuharica s prakso v družbeni prehrani.

Nastop službe lahko 1. marca 1959 ali po dogovoru.

Samsko ali družinsko stanovanje v mesecu maju na razpolago.

Prošnje z življenjepisom se sprejemajo do 15. februarja 1959.

Komisija za uslužbenske zadeve Občinskega ljudskega odbora Kranj razpisuje na podlagi 33. člena Zakona o javnih uslužbenih (Uradni list FLRJ, št. 53-664/57) naslednja delovna mesta:

1. Sefa pravne službe
2. Sefa oddelka za gozdarstvo
3. Kmetijskega inšpektorja — agronoma
4. Kmetijskega inšpektorja — kmetijskega tehnika, vse v upravi ObLO Kranj.

Pogoji:

pod točko 1. pravna fakulteta s prakso;
pod točko 2. gozdarska fakulteta ali gozdarska srednja šola z najmanj 5 let prakse;
pod točko 3. agronomska fakulteta s 3 leti prakse ali srednja kmetijska šola s 5 leti prakse;
pod točko 4. srednja kmetijska šola s 3 leti prakse.
Pod točko 1. je zagotovljeno komfortno stanovanje sredi leta 1959.

Pravilno kolkovane prošnje z izčrpnim življenjepisom je poslalo do 28. februarja 1959 na naslov: Komisija za uslužbenske zadeve Občinskega ljudskega odbora Kranj.

Komisija za uslužbenske zadeve

Kupim nekaj suhih hrastovih desk 30 in 50 mm ter smrekove 20 in 25 mm. Azman Karol, mizar, Kranj, Savska c. 12.

Suhe borove plohe prodamo. Prešernov hram, Kranj, Titov trg. 14.

OBJAVE

Vse, ki so se prijavili v godbeni tečaj »Svobode« — Kranj obveščamo, da se prične tečaj v ponedeljek, dne 9. februarja ob 13. uri v prostorih Sindikalnega doma (godbena soba). Prijave sprejemamo še do 3. februarja vsakorek in petek od 13. do 19. ure. Tečaj bo brezplačen. Vsi tečajniki pa se morajo obvezati, da bodo najmanj 6 let sodelovali v godbi.

Godbena sekcija

»Svobode« — Kranj

AMD Senčur prireja tečaj za šoferje amaterje. Prijave sprejema trgovina v Zadržnem domu do 3. II. 1959.

AMD Senčur obvešča vse svoje člane, da se bo vršil občni zbor v soboto 31. januarja ob 19. uri v dvorani »Svobode« v Senčuru. Po končanem zboru bo za člane zabava. Vabljeni! AMD Senčur.

GLEDALISCE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE
KRANJ

Petek, 30. januarja ob 20. uri — izven — Tennessee Williams »STEKLENI ZVERINJAK«. — Uprizori »Svoboda Center« — Kranj.

Nedelja, 1. februarja ob 16. uri — izven in za podeželje. — Tennessee Williams »STEKLENI ZVERINJAK«. Uprizori »Svoboda Center« — Kranj.

Torek, 3. februarja ob 20. uri izven. Tennessee Williams »STEKLENI ZVERINJAK«. Uprizori »Svoboda Center« — Kranj.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V KRANJU

Poročili so se: Hinko Ločnikar, nameščenec in Terezija Rabč, čistilka; Blagoje Zubič, finomehanik in Kristina Planko, delavka; Franc Prelesnik, tkalci; mojster in Pavla Kalan, delavka; Mihael Kuhar, kovač in Angela Cuderman, gospodinjica; Janez Pegan, mehanik in Matilda Gričar, gospodinja; Jože Lokar, posestnik in Marija Jošt, gospodinjica; Janez Ječnik, tkalec in Kristina Serbec, tkalka; Karol Ječnik, čevljar in Pavla Košir, tov. delavka; Franc Slemc, posestnik in Pavla Jagodica, gospodinjica.

NA JESENICAH

Poročili so se: Vinko Kepic, delavec in Cecilija Bečan, tkalka; Vladimir Habuš, strojnik in Marija Marušič, tkalka; Stefan Horvat, livar in Ana Povše, bolničarka; Jakob Zibert, instalater in Marija Kepec, tkalka; Janez Feliks-Rejc, elektroinstalater in Antonija Zaplotnik, frizerka.

KINO

»RADIO«, Jesenice: 31. januarja amer. barvni film »CAROVNIK IZ OZA«. 31. januarja do 3. februarja jugoslovanski cinem. film »ZEMLJA«.

»PLAVŽ«, Jesenice: 31. januarja do 3. februarja angleški film »JAZ SEM KAMERA«.

Zirovnica: 31. januarja in 1. februarja ital. barvni vstavljeni film »VOJNA IN MIR« II. del.

Dovje-Mojstrana: 31. januarja in 1. februarja angleški film »JOČI LJUBLJENA DEŽELA«.

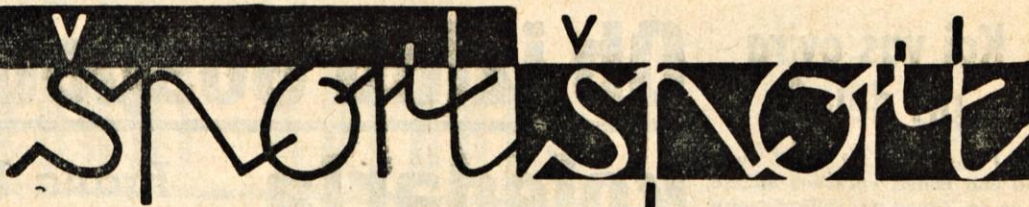
Koroška Bela: 31. januarja in 1. februarja amer. barvni film »CAROVNIK IZ OZA«. 2. februarja angl. film »JAZ SEM KAMERA«.

Bled: 30. in 31. januarja jugoslovanski film »KALA«. Predstava vsak dan ob 17. in 20. uri.

Radovljica: 30. in 31. januarja ob 20. uri ter 1. februarja ob 15.30, 17.30 in 20. uri amer. barv. cinem. film »PRINC IGRALCEV«.

Ljubno: 31. januarja in 1. februarja ameriški barvni film »LUKRECIJA BORGIA«. Predstava v soboto ob 19.30, v nedeljo pa ob 16. in 18. uri.

»SORA«, Skofja Loka: od 30.

JUDOISTI LJUBLJANE
V KRANJU

V nedeljo, 1. februarja ob 9.30 uri bo v zgornji dvorani Sindikalnega doma v Kranju zanimivo srečanje v judu med B ekipi Ljubljane in moštvom Triglava. V vsakem moštvu bo nastopilo po 12 borcev.

NAMIZNI TENIS

»STROJNIKOV MEMORIAL«
V LJUBLJANI
KLJUB VSEMU TRIGLAV
NAJBOLJŠI KLUB

Na maratonskem namiznoteniskem turnirju »Strojnikov memorial« v Ljubljani preteklo soboto in nedeljo je bila taka izenačenost nastopajočih, kot še nikoli poprej. Deloma je k temu pripomogla udeležba najboljših mladink Jugoslavije, ki so bile na skupnem treningu v Kranju, celotna ekipa Opatije, deloma nekaj presenečenj, precej pa poškodba Terana, ki zaradi tega ni mogel nastopiti v finalu moški A, mešanih in moških dvojicah, kjer so bili Kranjčani veliki favoriti za osvojitve prvega mesta.

Kljub vsemu temu pa so Kranjčani vseeno osvojili prvo mesto v skupni oceni. Igralci Triglava so osvojili 3 prva in 6 drugih mest, medtem ko so ostali klubi osvojili naslednje število prvih in drugih mest: Fužinar iz Raven 3 in 3, Opatija 3 in 2, Odred 2,5 in 3, Ljubljana 3 in 1, Graficar iz Zagreba 1 in 0,5, Litija 1 in 2, Maribor 1 in 1, Mladost iz Kranja ter Jesenice po eno prvo mesto, Ilirija 1/2 drugega mesta.

Tudi tokrat so Kranjčani v finalu moških ekip zgubili srečanje z Ljubljano 4:5. V tem srečanju pa se je tradicija spet ponovila — Tomc je dobil obe

srečanja proti Tomažiču in Keranu, toda Teran ni mogel dobiti vseh treh iger. To je ponoven dokaz, da morajo Kranjčani dobiti še tretjega igralca, ki bo sposoben dobiti v vsakem srečanju vsaj eno igro. To pa bo tudi dovolj za zagotovljeno prvo mesto v Sloveniji.

SR

AVTO-MOTO

TRIJE PIONIRSKI KROŽKI
AVTO-MOTO DRUŠTVA
V PODNARTU

V soboto, 24. januarja je v Podnartu občni zbor AMD Podnart, ki se ga je udeležilo nad 200 članov in prijateljev društva ter gostov.

Iz poročil in razprave je bilo razvidno, da so od ustanovitve društva v 4 letih imeli 6 šoferjskih tečajev in usposobili nad 150 šoferjev. V preteklem letu so v okoliških šolah ustanovili 3 pionirske avto-moto krožke in imeli za pionirje 58 ur predavanja o cestno-prometnih predpisih.

V Podnartu so imeli razstavo o prometu in varnosti cest. Sest članov je napravilo izpit za društvene športne funkcionarje. Med letom so imeli tečaj za šoferje amaterje; izpite je napravilo 25 članov. Imeli so tudi društvene ocenjevalne vožnje. Njihov član Franc Bešter je na ocenjevalnih vožnjah za republiško prvenstvo Slovenije dosegel II. mesto. Prirejali so članske izlete, 29. novembra so slovesno odprli društvene garaže in delavnice. Med letom so imeli nad 1.200.000 dirkev prometa. 7 članov društva je prejelo odlikovanja za požrtvovalno delo od AMZ Slovenije. Ze iz tega se vidi, da je društvo, kljub raztresenemu terenu, zelo delovno.

Program dela za letošnje leto

TELESNA VZGOJA

JUBILEJNI OBČNI ZBOR TVD
»PARTIZAN« BLED

Prejšnji četrtek je imelo TVD »Partizan« Bled v svoji dvorani redni letni občni zbor, ki mu je razen 150 članov društva prisostvovalo tudi več predstavnikov političnih in družbenih organizacij. Ob 50-letnici dela najaktivnejšega društva TVD »Partizan« Bled na Gorenjskem, ki šteje nad 600 članov in se v njem zbira nad 20 % prebivalcev Bleda in bližnje okolice, je poročal načelnik Albin Janšnik. Med drugim je omenil, da so se člani društva v preteklem letu udeležili nad 30 raznih prireditev ter na njih dosegli večkrat zavidljive uspehe.

V redno telovadbo in ostale športno dejavnost vključuje društvo 22 odelkov, katerih delo nadzoruje 66 vodnikov ter pripravnikov splošne telesne vzgoje in ostalih športnih panog (le teh je 10). Posebno moramo omeniti še, da v društvu deluje tudi samostojni oddelki aktivnih oficirjev in pripadnikov JLA.

Na občnem zboru je bil sprejet obširen spored dela za leto 1959. Vse prireditve bodo v počastitev proslave 40-letnice KPJ, razen tega pa se bodo Blejčani udeležili tudi zveznega zleta Partizana Jugoslavije, ki bo junija letos. Gospodarske probleme društva bodo tudi vnaprej urejevali s pomočjo ObLO Bled, ki je doslej vedno pokazal precejšnje razumevanje za telesno-vzgojno dejavnost društva. Ob zaključku zboru je predstavnik ObLO Bled za vztrajno delo in v znak priznanja izročil Albinu Janšniku darilo.

-an

MOJSTER PUC MED STRAZISKIMI SAHISTI

V petek, 23. januarja se je v Strazišču v Domu Svobode pričel šahovski tečaj, ki ga vodi mednarodni mojster Puc. Okrog dvajset mladih se pod mojstrovim vodstvom pripravljajo na spomladanska tekmovanja.

Fotoamaterji pozor!

Slovenska izseljenska matica v Ljubljani že šest let izdaja Slovenski izseljenski koledar in mesečno revijo »Rodna gruda«. Obe publikaciji, ki sta bogato ilustrirani, sta namenjeni našim izseljencem in imata naročnike po vsem svetu. Za revijo »Rodna gruda« vsak mesec potrebujemo lepe fotografije, predvsem iz krajev, kjer so doma naši izseljenci. Naši rojaki si namreč žele čim več lepih pokrajinskih slik domačih krajev. Zato vabimo vse fotoamaterje, ki imajo doma dobre posnetke naših krajev in naše današnje dejavnosti, da nam jih pošljejo za objavo. V poštev pridejo pokrajinski posnetki iz vse Slovenije, iz večjih krajev in iz najmanjših vasic, dalje gradnje novih tovarn, šol, zadružnih domov itd., posnetki s dela naših kmetijskih združenj, s proslav občinskih praznikov, odkritij spomenikov NOB itd. Obenem vabimo sorodnike, ki imajo svojce na tujem, da zanje naroče revijo »Rodna gruda« in izseljenski koledar, ali pa nam pošljite njihove naslove, da jim bomo nekaj številki poslali na vpogled. V »Rodni grudi« bomo naročnikom radi objavili tudi fotografije rojstne hiše in svojcev z njihovimi pozdravi.

Vse objavljene fotoposnetke in komentarje k fotografijam bomo honorirali. Prispevke pošiljajte ali prinesite na naslov: Slovenska izseljenska matica (za uredništvo »Rodne grude«), Ljubljana, Cankarjeva I/II.

Na Javorniku je bila pred dnevi otvoritev novega trgovskega lokala s sadjem in zelenjavo. Podoben trgovski lokal je sicer bil že tudi prej, vendar so bili stari prostori neprimerni in sploh niso ustrezali sanitarno-tehničnim predpisom. Novi lokal pa je naj sodobneje urejen, zato so novo pridobitev Javorničani in prebivalci bližnje okolice toplo pozdravili.

januarja do 1. febr. francoski cinemaskopski film »SAKRAMENSKA FRKLJA«.

Ziri: 31. januarja in 1. februarja amer. črno-beli film »MODRI PAJCOČAN«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 19.30 uri.

»OBZORJE«, Zeleniki: 30. januarja do 1. februarja ameriški barv. film »BORBA ZA POSEST«. Predstava v petek in soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 15. in 19.30 uri.

»DOM«, Sovodnj: 31. januarja in 1. februarja jugoslovanski film »SVOJEGA TELESNA GOSPODAR«. Predstava v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 15. uri.

Duplica pri Kamniku: 31. januarja in 1. februarja ameriški barvni film »LJUBIM MELVINA«. Predstava v soboto ob 19. uri in v nedeljo ob 16. in 18. uri.

»STORŽIČ«, Kranj: 30. januarja ob 16. in 18. uri »DOBRO JUTRO GOSPODIČNA DOVE« (zadnjič). 31. januarja ob 14.30 uri primera mlad. filmov — vstopnina 30 din. Sestavljen program V. Ob 16. in 18. uri ameriški barv. film »OVERLAND PACIFIK«, ob 20. uri amer. barv. cinemascope film »20.000 MILJ POD MORJEM«, vstopnice so veljavne od večerne predstave starega leta. Ob 22. uri premiera

franc. barv. filma »FRANCOSKI CAN-CAN«. 1. februarja ob 9. uri mladinski film »SESTAVLJENI PROGRAM V«, vstopnina 30 din; ob 10. uri franc. barv. film »FRANCOSKI CAN-CAN«; ob 13. uri amer. barv. film »RDEČE PODVEZE«; ob 15. in 17. in 19. uri amer. barv. film »PO CIM JE SLAVA«; ob 21. uri amer. barv. cinem. film 20.000 MILJ POD MORJEM.

»TRIGLAV«, Primskovo: 31. januarja ob 18. in 20. uri franc. barv. film »RDEČE PODVEZE«; 1. februarja ob 15. in 17. in 19. uri franc. barv. film »FRANCOSKI CAN-CAN«.

»SVOBODA«, Strazišče: 31. januarja ob 18. in 20. uri franc. barv. film »FRANCOSKI CAN-CAN«. 1. februarja ob 14. uri amer. barv. film »RDEČE PODVEZE«, ob 16. in 18. uri amer. barv. cinem. film »DOBRO JUTRO GOSPODIČNA DOVE«; ob 20. uri amer. barv. film »PO CIM JE SLAVA«.

Naklo: 31. januarja ob 19. uri amer. barv. film »OVERLAND PACIFIK«; 1. februarja ob 17.30 in 19.15 uri amer. barv. film »RDEČE PODVEZE«.

»KRVAVC«, Cerklje: 31. januarja ob 19. uri amer. barv. film »PO CIM JE SLAVA«; 1. februarja ob 15. in 17. in 19. uri amer. barv. film »OVERLAND PACIFIK«.

POMEMBNA JUBILEJA

Ob 40-letnici jeseniške in tržške „Svobode“

Filmi, ki jih gledamo

Razen 40-letnice ustanovitve KPJ in 90-letnice Zvezarne na Jesenicah, bo jeseniška kronika zabeležila še en jubilej. Avgusta in septembra letos se bodo spominjali pomembnega dogodka: 40-letnice ustanovitve telovadnega in kulturnega društva „Svoboda“ na Jesenicah. Praznovanja se bodo priključili tudi Tržičani, kajti istega leta so dobili društvo „Svoboda“ tudi v Tržiču.

Program praznovanja v obeh mestih še ni določen; kot kaže bo proslava v počastitev ustanovitve Svobode na Jesenicah združena s proslavo 90-letnice Zvezarne.

Kulturno društvo Svoboda so bila ustanovljena na Jesenicah in v Tržiču na pobudo sindikata jeseni leta 1919. Prva predsedni-

ca Svobode na Jesenicah je bila Polonca Bertoncelj, ki prebiva sedaj v Kranju.

Delo takratnih „Svobod“ je bilo na moč podobno delu današnjih „Svobod“ in prosvetnih društev, le težav, s katerimi so se ta društva borila, je bilo mnogo več. V okviru društev so sodelovale dramska sekcija, pevski zbori, pa knjižnice, posebno pozornost pa so posvečali raznim predavanjem in diskusijam s sestankom, kjer so obravnavali razne pomembne politične dogodke in tolmačili razna vprašanja iz marksistične literature.

Tiho, vztrajno, pa vendar na moč uspešno, so orale „Svobode“ ledino; močno so se razširile in utrdile svoj vpliv v krajih, kjer je bilo le kaj delavstva. Priznati je treba, da Svobodaši niso šteli z napori, pa tudi nihče ni iskal v tem delu kakršnihkoli osebnih koristi. Delo v „Svoboda“ je terjalo od svojih članov mnogo — vsekakor več kot delo v današnjih prosvetnih društvih, ki stopajo bolj ali manj po izhujenih poteh. „Svoboda“ je terjala od svojih članov pripravljenost na borbo, zahtevala je delo na vseh tlorisih, ki so pomenila del skupnih ciljev — vse z najvišjim namenom: napredna miselnost se je morala za vsako ceno vsirati med široke množice. „Svobode“ so bile šola, kjer se je delavski razred spoznaval z idejami socializma — kjer se je v tlačenem in izkoriščanem ter zaničevanem proletarcu budila zavest človeškega dostojanstva.

Med najvidnejše jeseniške Svobodaše v prvih letih po ustanovitvi sodijo nekateri ljudje, katerih imena so zavzela tudi v zgodovini NOB častna mesta. Tu srečujemo imena: Tone Cufar, Stane Bokal, Polde Stražisar, Jože Čelčnik, Ferdo Koren (prvi sekretar SKOJ), Ignac Kralj. Vsi so že 1941. leta zgrabili za orožje in se uprli okupatorju; vsi so tudi padli za idejo socializma.

Zanimiva je bila tudi struktura članov z ozirom na politično pripadnost. Jeseniška „Svoboda“ je vključevala tri stranke: komuniste, social-demokrate in bernotovce. Zanimivo utegne biti tudi to, da je vladalo kljub različnemu političnemu prepričanju strank, prijetno sožitje. Vse tri stranke so bile namreč napredno usmerjene.

Delavska telovadna in kulturna zveza „Svoboda“ v Ljubljani pa delovanju svoje podružnice — jeseniške Svobode, zaradi preočitnega revolucionarnega delovanja, ni bila posebno naklo-

njena. Zato je bila jeseniška „Svoboda“ kmalu razpuščena. Namesto nje pa so najbolj zavzeti revolucionarji ustanovili 1932. leta prosvetno društvo „Enakost“.

Vladujoči režim je kasneje, 7. julija 1935 ob I. zletu Svobod v Celju sklenil storiti konec naraščajoči nevarnosti — preostalim Svobodam. Vzrok temu je bil deloma govor Franca Leskoška, ki se je jasno in brez

ovinkarjenja dotaknil vprašanja proletariata. To je bilo končno tudi dovolj, da je bila tudi Zveza Svobod z vsemi podružnicami še istega leta razpuščena.

Ta ukrep vladajočega režima pa ni za dolgo zavrl začete delo, kajti kmalu nato so začeli po delavskih središčih ustanavljati prosvetna društva, ki so nadaljevala z delom in poslanstvom prejšnjih Svobod.

S. Š.

Ob prvi javni produkciji jeseniške glasbene šole

Priznanje občinstva - spodbuda

Brez zadrege lahko trdimo, da je bil koncert gojencev Glasbene šole na Jesenicah ob zaključku prvega polletja za jeseniško koncertno občinstvo prijetno doživetje. Prijetno zlasti zategadelj, ker letos koncertne prireditve na Jesenicah ne obetajo mnogo.

Na koncertu so nastopili gojenci vseh oddelkov. Gojenci 1. in 2. razreda so pokazali lepo znanje, zlasti pa so presenetili gojenci višjih letnikov, ki so se izkazali kot pravi koncertanti. Poleg posameznih violinistov, pianistov, čelistov in kontrabasistov, je nastopil tudi klavirski trio ter ženski tercet. Posebno

so navdušili violinist Darko Dolinar z Drdlovo „Serenado“, violinist Tine Mihelčič z Dvořakovo „Humoresko“, sopranistka Rina Brunova s Schubertovo „Serenado“ in baritonist Andrej Kosem. Koncert mladih glasbenikov sta zaključila pionirski pevski zbor osemletke „Prežihov Voranc“ ter mladinski orkester glasbene šole.

Ceprav je bila produkcija sredi šolskega leta, moramo priznati, da je bila lep prikaz smotrnega delovanja jeseniške glasbene šole. Posamezni gojenci so pokazali raven, ki jo je moč doseči le s poglobljenim, rednim študijem na glasbeni šoli.

U.

DOBRO JUTRO, GOSPODIČNA DOVE

Nikomur ne bomo storili preočitne krivice, če bomo uvrstili ameriški barvni kinoskopski film „Dobro jutro, gospodična Dove“, med tiste filmske realizacije, ki trenutno zabljete na filmskem nebu, nato pa izginijo brez sledu, kot vsi ne najbolj posrečeni filmi. Kljub temu, da ima film še tako humane namene, nas vendar pušča hladne. Morda ne bomo storili prevelike nerodnosti, če bom očitati filmu eksperimentiranje z govorico vsakdanjosti, ki pa je preveč toga, dramaturško šibka in režijsko nedomiselnost, da bi prepričala.

Nedvomno je bilo težišče zgodbe na Jenifer Jones; navzlic temu, da smo pričakovali od renomirane igralkice marsikaj, se moramo tokrat omejiti zgolj na priznanje, da je reševala svojo dokazno htevno vlogo skromne učiteljice preveč z zunanjo igro, medtem ko pogrešamo globokega notranjega izraza. Vsekakor ji vlona „ne leži“. In še nekaj: film je preveč preračunan na okus povprečnih gledalcev, ki radi nasedajo sladkobnim priokusom sentimentalnih zgodb.

FRANCOSKI KAN-KAN
V tem primeru je staremu, stokrat potrjenemu pra-

vilu, da se iz slabega scenarija ne more roditi dober film, pošteno spodletelo. Pač naključje! — Film je režiral Renoir. Da ne bo pomote: ne gre za slavnega filmskega režiserja, ki je ustvaril „Močvirje“, „Pravila igre“ in druge filmske umetnine. S tem filmom se predstavlja Renoir — sin uglednega francoskega slikarja impresionista.

Najprej vsebinska plat filma. Nič dobrega bi ne mogli povedati o njej. Zgodba o perici, ki postane slavna zvezda, pa o zasanjanem princu, je preveč sentimentalna, da bi jo sprejeli brez ugovarjanja. Ob takšni zgodbi se namreč še tako močna umetnostna stremjenja režije in igre razbijejo. Te šibkosti se je Renoir bržčas tudi zavedal. Mi smo tega, da je izbral garnituro odličnih igralk, med katerimi srečamo Jeana Gabina, Francoise Arnoul in druge, je zaupal glavno vlogo Parizu. Zbral je vse značilne ostaline tega mesta v barvito in skladno celoto, ki pomeni pravcato oživljeno kroniko iz preteklega stoletja. Razpoložljivost je tisto, kar daje filmu ceno. Pariz je prikazan v jeziku, ki ga ne zmore vsakdo. Iz tega izhodišča lahko torej film brez pomisleka imenujemo mojstrovino.

ab

O REPERTOARNI POLITIKI ZIROVNIŠKEGA KINEMATOGRAFA

Ni vsak film za otroke

V kinu Zirovnica so pred kratkim vrteli film „Salemske čarovnice“ in v dvoranah se je nabralo dve tretjini šoloobveznih otrok. Vsebinska filma je lepa, toda otroci ne niso razumeli; bolj pa so uživali ob nekaterih prizorih, ki niso bili njim primerni... Odrasli so se zgražali, da dovoli uprava kinematografa takim šolarčkom ogled filma.

Ce pomislimo, da so nekateri dečki iste šole gledali celo film „Parizanka“ in si pri tem nabrali pregodnih, nepotrebnih spoznanj — potem bomo seveda kmalu mislili, da so naši otroci „zreli“ za vsak film in dogajanja na platnu... Starši bi morali odločneje prepovedati otrokom obiske neprimernih filmov, predvsem bi pa morala uprava kinematografa poskrbeti, da ne bi šolarji obiskovali sleherne predstave.

Ker druge kulturne zabave prav v okolici Zirovnice nimamo, si človek pač vsaj enkrat tedensko zaželi dobro filmsko zgodbo. Včasih, prejšnja leta, nam je vsaj DPD „Svoboda“ privedila dramsko uprizoritev, včasih so celo malečki prišli na svoj račun. Pozneje pa je vse zaspalo in kinematograf je edina oblika kulturnega razvedrila. Če bi bili naši otroci deležni od časa do časa na domačem odru otroške predstave, ki bi jo morda celo sami pripravili, bi bili zaposleni in njihove misli odvrnjene od prepričanja, da morajo videti prav vsak film...

Mi, ki smo odvisni od kina, moramo pač dopustiti, da si uprava včasih dovoli na račun starejših obiskovalcev neprimeren repertoar in nam nudi v soboto zvečer — ko se vsak veselí dobrega filma — kratek film, kot je bil n. pr. Beli konj; predvajanje ni trajalo niti 45 minut. Za nameček smo sicer dobili kratke fotografiske posnetke iz podmorskega življenja. Toda, da predvaja v soboto zvečer film „V pomladi življenja“, ki je namenjen predvsem mladini, na menda le ni posebno posrečena izbira.

BESEDA O KNJIŽNICI „SOLIDARNOSTI“

Bralci si želijo še več knjig

Knjižnica kamniške „Solidarnosti“ si kljub skromnim prispevkom, ki jih dobi, vztrajno utira pot med ljudstvo. Lani je imela 3133 knjig, letos pa je njihovo število naraslo na 4065. Knjig je bilo največ kupljenih. Število vpisanih članov je naraslo od 989 na 1088. Potujoča knjižnica ima zdaj tri kovčke,

ki zelo olajšujejo delo pri izposojanju knjig. Doslej je obšla Motnik, Zgornji Tuhinj, Smartno in Crmo. Samo v Motniku so si bralci v decembru izposodili 240 knjig. V zimskih mesecih ljudje radi berejo in bi si želeli še večjo izbiro knjig. Centralna knjižnica v Kamniku je še vedno preskromna, da bi zadovoljila že-

lje bralcev celotne občine. V Kamniku imajo v načrtu, da bi knjižnica s primerno dotacijo postala zavod s samostojnim finansiranjem, ki bi organiziral knjižničarsko službo po vsej občini. Seveda pa bi bilo najprej potrebno, da se s štipendijo omogoči izobrazba poklicni knjižničarki. Potem bi knjižnica res v polni meri izvrševala tisto delo, ki ji je odmerjeno v akciji izobraževanja ljudskih množic.

»Ce bi imeli primernejše prostore in nekaj več finančnih sredstev, bi se lahko pohvalili z res velikimi in izrednimi uspehi,« je dejal brž ko sva začela razgovor. »V ne posebno veliki sobi več kot petindvajsetim mladim slikarjem res ne more biti udobno, saj je v prostoru tudi Pionirska knjižnica. Tako obisku je krožek le 80 pionirjev in oinirk, za vse ostale, ki jih je najmanj trikrat več, pa žal, prostora zmanjka. Tudi z denarjem za nabavo najnovejšega slikovnega materiala smo na tesnem, kajti Ljudski knjižnici ga celo za njeno redno delo primanjkuje; nihče pa ni vsaj doslej pokazal za likovni krožek zanimanja in razumevanja. In vendar so mladi slikarji priredili že troje uspešnih razstav, ki so vzbudile veliko zanimanje in nič manjše začudenje nad bogastvom otroške fantazije.

Najoriginalnejši v slikarskem ustvarjanju so predšolski otroci. Nekaj izrednega je njihova nepotvorjena in samonikla fantazija, je pripovedoval dalje tov. Bedič. »Zal se v šoli vse prehitro pokvari, kajti šola jin učni risanja, ne pa samostojnega ustvarjanja. Namen našega krožka pa je, nuditi otroku možnost uveljavljanja likovnega čuta in mu ob lastnih stremljenjih krepi ustvarjalno sposobnost ter dati priložnost za razumevanje in pravilno ocenjevanje likovne estetike. Pri tem ni namen približati otroku zgolj likovno umetnost, temveč predvsem opozoriti na pomembnost in pravilno vrednotenje estetike, forme in barvne skladnosti v vsakdanjem življenju.

Ze bežen pogled v sobo likovnega krožka jeseniških pionirjev in pionirk navda človeka z resničnim začudenjem, koliko lepega in bogatega je sposobna ustvariti otroška duša: iz žgane gline zmodelirane figure, živali in ljudi ter najrazličnejše kompozicije, galerija posrečenih lutk in domiselne pustne maske, iz papirja ter skladenica dokončanih in začetih slik v akvarelni

in tempera tehniki. Se posebno pozornost pa zaslužijo številne jedkanice, linorezi, lesorezi in barvne monotopije izpod otroških ročic od petih do dvanajstih let. Koliko ustvarjalne fantazije in iskrene prizadetosti je v teh linijah in barvah otrok, ki jih tako malo poznamo in tako težko razumemo.

Prav bi bilo, če bi se Pionirskemu likovnemu krožku posvečalo več skrbi, saj konec koncev ni samo dolžnost knjižnice, da se ukvarja s vprašanji likovne vzgoje mladine. Samemu krožku pa želimo pri njegovem vzgojnem in ustvarjalnem delu čim več uspehov.

-ac-

FERDO MAJER RAZSTAVLJA V BEOGRADU

V Beogradu bo 1. februarja v Galeriji na Terazijah odprta samostojna razstava akademskega slikarja Ferda Majerja iz Kamnika. Razstavil bo 60 del, po večini olja in monotipije. Majer je prvi slovenski slikar, ki samostojno razstavlja v Beogradu. Po velikem uspehu, ki ga je v decembru preteklega leta dosegla razstava slovenskih slikarjev v Beogradu, kaže, da bodo poslej razstavni prostori beograjske galerije večkrat odpirali vrata slovenskim slikarjem. Razstava bo odprta do 14. februarja.

Z.

Slikarska prizadevanja Gabrijela Humka

- Nekaj fragmentarnih misli pred zaključkom razstave v Mestnem muzeju v Kranju -

Se danes upoštevanja vreden latinski pregovor trdi, da o okusih ljudi ni primerno razpravljati. In če to ni primerno, potem je docela razumljivo, da mora kulturna ustanova, muzej ali galerija, ki prireja umetnostne razstave, izmenoma zadovoljevati najrazličnejše okuse, če hoče uspešno izvrševati svoje poslanstvo v korist najširših slojev občinstva.

Sodobna, med ekspresivnostjo in abstraktnostjo nihajoča likovna snovanja »vzmemirajo duhove« šele petdeset let, zaradi česar bi bilo preuranjeno misliti, da so razvojne možnosti modernizmov že izčrpane. Poznavalci umetnostne zgodovine vidijo v njih bodočnost.

Pred pojavom moderne so se od renesanse pa vse do impre-

sionizma izživljala upodablajoča hotenja v številnih otenkih realizma in naturalizma. Pešto let je dolga, res predolga doba, da bi smeli dandanes, meni nič — tebi nič, odklanjati njene idealizirane poustvaritve prirode, človeškega telesa, tihožitij — skratka stvarnega sveta. Pristaši realizma zatirajo, da so vrednote takega upodabljanja večne in da jih ni mogoče preseči.

Pri ocenjevanju realističnih slik je treba govoriti o uspehih ali neuspehih optičnih prevarah na platnu, o prepričljivem ali neprepričljivem videzu tretje dimenzije na dvodimenzionalni ploskvi, o pravih ali nepravilnih proporcijah ter perspektivnih skrajšavah, o otipljivi ali neotipljivi plastičnosti, zaključeni ali nezaključeni kompoziciji, ustrez-

ni ali neustrezni barvitosti in končno seveda o primerni ali neprimerni olepsavi iz stvarstva vzetih motivov. Da — o vsem tem je treba, oziroma, bi bilo treba govoriti, če ne bi tako zelo spominjalo na že neštetokrat ponavljane besede s katedrov umetnostnih akademij.

Olja Gabrijela Humka je mogoče razdeliti v dve skupini. V prvo sodijo ona, ki skušajo zgolj dokumentarno prikazovati našo krajino (Stična, Smlednik), v drugo pa taka, ki razkrivajo avtorjev lirčni odnos do prirode. Med njimi zasluži pohvalo zlasti »Jutro«, ki prica, da bi slikar v tej smeri lahko še marsikaj dosegel. Nekaj del je verjetno nastalo pod Godčevim vplivom (Razvalina), G. A. Kosova šola pa je opazna v »Rožah«.

STEFAN ERZEN

Svoboda »Tomaž Godce« v Bohinjski Bistrici je dala v letošnji sezoni občinstvu zelo uspešno predstavo Klabundovega »Kroga s kredo«, ki jo je režiral Lovro Stigar. Z igrjo so gostovali tudi v Česnjici in Podbrdu.

družinski pomenki

„Iščem kanglico“

Pred štirimi meseci se je začelo. Do takrat sem hodila po mleko z litrsko steklenico in bilo je vse v redu. Potem se nam je povečala družina. Liter mleka ni več zadoščeval, zato smo ga vzeli vsak dan še pol litra zraven.

V trgovini sem takoj povprašala za poldruglitrsko oziroma dvalitrsko kanglico. Potolažili so me, da so posodo pravkar naročili in da pričakujejo pošiljko v začetku prihodnjega meseca.

Povprašala sem še v drugi trgovini, vendar so mi tudi tam ponujali samo kanglice za en liter in tri litre.

»Hvala, bom raje počakala pri-mernejših,« sem se poslovila v upanju, da bo to že čez štirinajst dni.

V mlekarno sem šla tistikrat z loncem, vendar se mi to ni obneslo. Na pločniku me je prehitela znanka in trčila ob moj komolec. Pokrov je odletel po tleh, nekaj mleka pa je pljusnilo čez rob lonca na moj plašč. Sledila sta dva kisa nasmeha in običajne vljudnostne fraze: »Oprostili!« »Nič hudega.« Svojo nejevoljo sem stresla doma.

»Brez kanglice ne grem več po mleko,« sem trmasto dejala možu, kot bi bil on kriv, da je nimam.

»Kupi jo, kjer veš in znaš,« je odgovoril, »druga ti ne vem svetovati.«

Da bi se izognila podobnim ne-

MODA

Krilo, podloga jopice in kapuca iz enakega blaga. Takšen komplet je primeren zlasti za dekleta.

NASVETI

OZEBLINE

Ze razvite ozeblinje namažemo s kakim mazilom proti ozeblinam, ki ga dobimo v lekarni. Lahko pa uporabljamo tudi 10% ihtiolovo mazilo. Za poživitev krvnega obtoka priporočamo izmenične tople in mrzle kopeli. Nožni kopeli lahko dodamo prgišče kuhinjske ali jodove soli ali pa v petih litrih vode prekuhamo za pol prgišča česla. Dandanes z uspehom uporabljamo nikotinsko kislino in vitamin E, ki vplivata na širjenje žil.

všečnostim, sem lonec odtlej puščala doma. Namesto njega sem se odločila raje za dve steklenici, ki za na cesto tudi nista najbolj primerni, vendar ju vsaj lahko stlačim v mrežo.

Minili so trije tedni, mesec, dva meseca, štirje meseci, a v našem gospodinjstvu še vedno nimamo kanglice.

Iškala sem jo v Kranju, Ljubljani, na Jesenicah in s posredo-

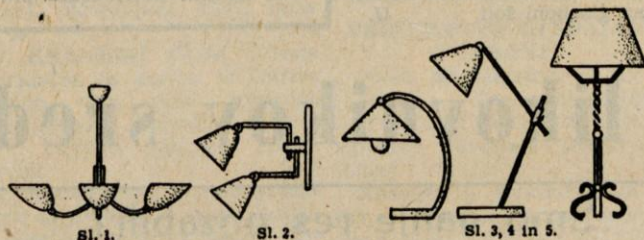
vanjem sorodnikov še v nekaterih drugih krajih, a vse zaman. Povsod imajo na zalogi samo litrske in trilitrske kanglice, torej premajhne in prevelike za potrebe naše družine. Res ne vem, koga bi človek dolžil za takšno pomanjkljivost, industrijo ali trgovino? Naj bo kdorkoli, ne prvim ne drugim ni v čast, če ne morejo ustreči potrošniku.

-ey

V vsak prostor primerno svetilko

Preden se odločimo, ali bomo kupili celotno ali dopolnilno opremo za razsvetljavo, moramo dobro premisliti. Prav tako si moramo biti na jasnem, preden stopimo v trgovino, kakšna svetila so za opremo našega stanovanja najprimernejša. Upošteva-ti moramo, da kupujemo svetila za daljšo dobo, zato pazimo predvsem na namen svetilnega tele-

želeni del kot prenosna svetilka. Vendar pa so pri mnogih primerih izdelovalci prevzeli le obliko brez vrtilivega dela, verjetno zaradi cenejše izvedbe — seveda je s tem tudi prvotni cilj zgrešen. Ker je senčnik površinsko majhen in v oči usmerjena luč preveč blišči, bomo uporabljali za te vrste svetil le žarnice iz mlečnega stekla.

sa, na skladnost z obstoječo opremo, na talno in višinsko razsežnost prostora, kjer bomo svetilo namestili, in na vrsto razsvetljave.

Oblika svetilnega telesa je odvisna od namena, kateremu služi. Tako moramo ločiti: lestence (slika 1), ki jih obešamo na strop, stenske svetilke, ki jih pritrdimo na stene (slika 2) in prenosne svetilke, ki jih postavljamo na mize ali na tla (slika 3, 4, 5); poznamo tudi kombinirane svetilke.

V trgovinah z električnim materialom moremo dobiti svetilna telesa najrazličnejših oblik. Na žalost prevladujejo lestenci, ki spadajo po obliki v polpreteklo dobo in so po svoji funkcionalnosti in svetilnosti neekonomični. Svetilno telo, ki ima zaradi svoje zverženosti manjšo svetilnost, je nesmotrno in ga pri nakupu raje odklonimo.

Prostor v celoti osvetlimo z lestencem ali s stenskimi svetilkami. Za prvega se bomo odločili tedaj, če so naši stanovanjski prostori dovolj visoki (približno 3 metre). Če pa so stanovanjski prostori nižji od 2,80 m, raje pritrdimo stenske svetilke. Samó ob sebi je umevno, da bomo za osvetlitev večjega prostora rabili več svetil, predvsem pa močnejše žarnice. Prenosnih svetilk navadno ne uporabljamo za osvetlitev celotnega prostora, saj je njih namen osvetliti le določen del.

V zadnjem času zasledimo na skoraj vseh svetlinah telesih senčnike iz eloksirane pločevine, kelihaste oblike. Dobra stran teh senčnikov je, da jih lahko obrnemo v poljubno smer in moremo tako ustvarjati različna razporedenja v prostoru: če jih usmerimo v zid, imamo v sobi indirektno razsvetljavo, če jih usmerimo na mizo, nam osvetli-

Prav tako si lahko v zadnjem času nabavimo visoke prenosne svetilke, ki jih postavimo na tla in nam prijetno svetijo pri delu ali počitku. Podstavek je najpogostejše izdelan iz cevi (sl. 4) ali iz kovanega železa (sl. 5). Na te svetilke moremo obešati senč-nike vseh mogočih oblik, izdelane iz pločevine, slame, vrbovega šibja in iz usnja, tekstila ali prepariranega papirja.

JEDILNIK

KOSILO: ohrovtova juha, musaka-solata, kompot.

Ohrovtova juha: 50 dkg ohrovta, 8 dkg masti, 5 dkg moke, 2 stroka česna, paradižnik, sol, poper, 10 dkg riža, pol klobase.

Ohrovt zrežemo na rezance in ga skuhamo v osoljenem kropu. Na masti svetlo zarumenimo moko, dodamo česen in inalo paradižnikove mezge ter zalijemo z mrzlo vodo. Ko zavre, pridenemo to kuhanemu ohrovту. Dodamo drobno sesekljano klobaso in zakuhamo riž. Začnimo s soljo in poprom.

Musaka: 2 kg krompirja, sol, 10 dkg masti, 1 čebula, česen, poper, ½ kg zmletega mesa, skodelica mleka, 1 jajce.

Krompir skuhamo, olupimo in narežemo na lističe. Na masti prepražimo čebulo, dodamo zmleto meso in pokrito dušimo, da se zmehča. Začnimo s soljo, poprom in česnom. V dobro namazano posodo damo plast zre-zanega krompirja, plast mesa — zadnja plast naj bo krompir. Polijemo z mlekom, v katerem sino razžvrkljali jajce, in v pečici rumeno zapečemo.

VEČERJA: sirove palačinke, kako ali kompot.

Sirove palačinke: 30 dkg moke, 1 jajce, sol, mleko. Vse skupaj razmešamo v gladko omleto testo in spečemo omleto. Nadevamo jih s sirovim nadevom, damo v dobro pomazan pekač, polijemo z mlekom in zapečemo v pečici.

Nadev: ½ kg skute, 15 dkg margarine, 20 dkg sladkorja, 2 jajci, limonina lupina ali vanili (rozine). Margarino, sladkor in rumenjake penasto umešamo, dodamo zdrobljeno skuto, limonino lupino in sneg beljakov. Vse skupaj rahlo premešamo. Nadevu lahko dodamo 10 dkg rozin.

gorenjske bodice

△ Preteklo soboto me je zamikalo, da bi si ogledal upr-zoritev ljudske igre Hajduk Janušek, ki jo uprizarja šenčurska »Svoboda«. Da ne bi zamudil, sem prisopil v dvorano nekaj minut pred sedmo. Igralcem je pa, ne vem zakaj, šinilo v glavo, da so igro na vsem lepem preložili na pol osmo. In kdaj so začeli? Nekaj minut pred trčetrt. Jaz n. pr. sem bil točnejši, kadar sem hodil na sestanke z mojo Marjano. Kadar sva imela sestanek ob sedmi uri, sem ji takole povedal: ob šestih imava sestanek, čakal te bom ob sedmih, če te ob osmih ne bo, bom do devetih počakal, ob desetih bom šel pa domov.

△ Senčurski gledališčniki prav tako ne znajo varčevati s časom kot kranjski peki, ki pri peki zemelj niso bili preveč natančni. V torek, 20. januarja jutraj so namreč v pekarni na Titovem trgu prodajali preklicano ožgane

bi mimogrede opozoril, da poslu-je lekarna tudi v dopoldanskih urah in popoldanskih urah in ne le med 5. in 6. uro zvečer. Pretekli petek se je nekaj minut pred šesto nateplo v lekarno toliko uživalcev socialnega zava-

sicer prevozu gasilcev na kraj požara, nekim ljubiteljem filmov. da so lahko obiskali filmsko predstavo na Primskovem pri Kranju. Pa sem res radoveden, kako bi bilo, če bi recimo na Beli začelo goreti in bi bila po-

Vsak ponedeljek in petek v „GLASU GORENJSKE“ najnovejši dogodki v besedi in sliki

rovanja, da vrat sploh niso mogli zapirati. Če gre res za tako nujne recepte, potem lahko ljudje dvignejo zdravila tudi prej, čez dan. Nekateri recepti so namreč stari tudi dva ali tri dni.

Veste, če bi preteklo soboto

trebna pomoč prostovoljnega gasilskega društva iz Preddvora. Vrli gasilci bi se morali kar poš odpraviti na gašenje požara. △ Prav gotovo ne bi bilo napak, če bi ob cesti, ki vodi od Bohinjske Bele do postaje, včasih zvečer in ponoči kaj gorelo. Tako bi bilo vsaj malo svetlobe; tiste luči — menda jih je pet — največkrat ne gorijo.

Cisto zaupno vam povem, da am z nekom stavil za liter vina. Jaz namreč trdim, da bodo razvaline stare avtobusne postaje v Kranju pospravili še pred pustom, moj sosed pa trdi, da bodo tisti kup kamenja tam ob parkirnem prostoru ležal še vse leto. Fige držite, da bom stavo dobil.

Do takrat Vas pa pozdravlja

Vaš Bodičar!

Naročajte in čitajte „Glas Gorenjske“ - najbolj bran časopis na Gorenjskem

zemlje. Le verjemite mi — če čakajo gledalci trčetrt ure dlje na predstavo in če zemlje pre-dolgo čakajo v peči, potlej je vedno kaj narobe.

△ Koristnike kranjske lekarne

v okolici Preddvora gorelo, bi se mi sila imenitno zdelo. Ne zavoljo tega, ker sem hudoben, temveč zaradi nečesa drugega. Tamkajšnji gasilci so namreč od-stopili gasilski avtobus, ki služi

STOJA splošna nevarnost

Zemljevid pripoveduje

o številu in vzrokih prometnih nesreč v kranjskem okraju

Stenski zemljevid Gorenjske — ne v učilnici, temveč v pisarni prometnega referata TNZ okraja Kranj. Konec koncev nič posebnega; zemljevid je pač pomagalo pri urejanju prometa. Vanj so vrisane ceste, železniške proge, reke in jezera, pa mesta in vasi — pač zemljevid. In vendar je na njem nekaj nenavadnega, nevsakdanjega. Iz zemljevida namreč štrlijo bučice... Mnogo bučice, posamič in v gručah kot jezeve bodice. — Zlasti tam, kjer so označena mesta Kranj, Jesenice, Trzin, Škofja Loka itd. tamkaj so zrasli praveci gozdičji bučik z raznobarnimi glavnicami. Nekaj grozljivega je v barvah, dasiravno so obarvane rdeče, modro, pa zeleno...

»Kaj pomenijo te bučice? Imajo raznobarne glavice kakšen poseben pomen?«

Poslušajmo! Zemljevid pripoveduje

O ZALOSTNI BILANCI

»Slehera bučika pomeni prometno nesrečo, pa tudi raznobarne glavice imajo svoj pomen. Črna barva pomeni smrtno nesrečo, rdeča hude telesne poškodbe, modra barva lažje telesne poškodbe in zelena materialno škodo. Preštevajmo bučice in zvedeli bomo za število prometnih nesreč!«

»Je to mogoče? Lani da je bilo na Gorenjskem 376 prometnih nezgod?«

»Da — 139 nezgod več kot leta 1957. Zanimiva utegne biti tudi naslednja primerjava: leta 1954 je bilo 91 nesreč, leto kasneje 161, leta 1956 pa že 175. Seveda je to število v primerjavi z letošnjim — 376, naravnost borono. Zdaj si pa oglejmo še barve: prometnih nezgod, ki so se končale s smrtjo, je bilo 17, nezgod, ki so terjale hude telesne poškodbe 85 in 106, ki so se končale z lažjimi telesnimi poškodbami. V ostalih primerih je šlo zgolj za materialno škodo. Seveda pa vse prometne nesreče v številu 376 niso zajete. Niso redki primeri, ko se prizadeti pomenijo med seboj kar na kraju nezgode in o dogodku ne obvestijo pristojnih organov ljudske milice.«

ŠTEVILO PROMETNIH NEZGOD NARAŠČA

»Kje tiči vzrok, da število prometnih nezgod iz leta v leto tako naglo narašča?«

»Vzrokov je pravzaprav več. Predvsem je krivda v tem, da število motornih vozil hitreje narašča kot izgradnja modernih cest. Leta 1956 je bilo na Gorenjskem registriranih 1371 vozil, naslednje leto 1932, in lani 2767 vozil. In če k temu prištejemo še vozila iz drugih krajev države, pa inozemske koristnike, ki se poslužujejo predvsem naših cest 1. in 11. reda — teh je bilo lani 37.535 — tedaj je položaj v našem cestnem prometu še posebno zamotan. Povsem razumljivo je tudi, da vzporedno s prometnimi sredstvi narašča tudi število voznikov. Samo od maja, ko je bila pri tukašnjem TNZ imenovana komisija za opravljanje vozniških izpitov, pa do konca lanskega leta, je bilo izprašanih 2067 kandidatov, od katerih 499 izpita ni opravilo. Iz tega je razvidno, da je zavzela komisija pri izpraševanju zelo strog kriterij.«

analiza ne bi bila tako porazna. Če pa pogledamo za neposrednimi vzroki, ki so zakrivil prometne nezgode, tedaj se nam nudi naslednja slika: neprimerna hitrost je terjala 77 nesreč, 53 nesreč je zakrivil alkohol, nepravilno prebivanje 45 nesreč, nepazljivost in raztresenost 42 nesreč, zaradi drsenja in zanašanja vozila 26 nesreč, 20 nesreč se je primerilo zaradi neupoštevanja prednosti in predpisov, 25 nesreč so zakrivil pešci, 8 nesreč je terjalo rezanje ovinkov, pomanjkanje vozniških izkušenj je izzvalo 9 nesreč, voznija brez sprednjih luči 6 nesreč in tako dalje.«

NESREČE V MILIJONIH

»Kaj pa materialna škoda? Po številu nesreč utegne biti zelo visoka.«

»Družbeni in zasebni sektor sta lani utrpela 19.101.000 dinarjev materialne škode. Ob tem številu

ALKOHOL NA DRUGEM MESTU

»Gornje ugotovitve niso menda neposredno krive prometnih nezgod. Neposredne vzroke bo bržčas treba iskati drugje.«

»Popolnoma pravilno; če bi koristniki naših cest upoštevali cestno-prometne predpise, zmogljivost naših cest in druge činitelje, tedaj

pa pridemo do novega pomisleka: mar ni škoda še večja? V vseh primerih gre namreč za nestrokovno oceno komisije na kraju nezgode. In če k temu prištejemo še škodo, ki jo utrpi za raznimi dajatvami socialno zavarovanje in DOZ — se pravi skupnost — tedaj je škoda še občutnejša.«

S. Š.

Ob 40-letnici KPJ

MED JESENIŠKIMI DELAVCI

pred štiridesetimi leti

Leta 1918 je kipelo po vsej Sloveniji, med jugoslovanskimi narodi, po vseh deželah. Odmev oktobrske revolucije je razgibal vse.

Upori slovenskih vojakov v Judenburgu, Murau in še zlasti v Radgoni so odjeknili med delavci. Začeli so stavkati rudarji v Trbovljah, a kmalu za njimi tudi oni v Mežici, v Črni, v Idriji. Začeli so stavkati železničarji v Mariboru. 28. julija so delavci množično praznovali vse-slovenski delovni dan. Revolucionarni val se je iz delavskih središč prenesel na deželo in razgibal kmete. Na Vinici v Beli Krajini kmetje zaprisežejo republiko (nov. 1918). Demobilizirani vojak in »zeleni kader« skupno napadejo graščine v Prekmurju, v Slovenskih gorah, na Notranjskem in drugod ter začno deliti zemljo kmetom. Geslo sovjetske oblasti se uveljavlja v Trbovljah, v občini Smihel — Stopiče na Dolenjskem in drugod.

V takem razgibanem političnem življenju je bil odmev glasitve sovjetske republike Madžarske in tudi Bavarske spomladi 1919 še toliko pomembnejši. V takih »vročih« razmerah se je po vseh delavskih središčih rušila II. internacionala in socialno-demokratska stranka. Delavci so množično pristopili k novemu socialističnemu delavskemu gibanju (komunistom)

in zahtevali korenite spremembe družbenih odnosov.

Kako je bilo takrat med jeseniškimi delavstvom, opisuje udeleženec takratnih dogodkov Janez Mlakar v naslednjem prispevku.

SOLZE, KI NISO GANILE

Bilo je tako revolucionarno navdušenje, da smo v naše organizacije vključili večino delavstva. Kakšno razpoloženje, je vladalo med množico, se je zlasti pokazalo na množičnem zborovanju v Delavskem domu, kjer je bilo treba izvoliti delegate za občni zbor socialno-demokratske stranke Jugoslavije, ki so ga sklicali v hotelu »Tivoli« v Ljubljani. Vsi delegati razen enega so bili pristaši radikalne smeri, to je leve, ki je zastopala in zagovarjala stališče in ideje III. Internationale — se pravi pripadniki komunistov. Tako so bili izbrani tisti tovariši z leve, za katere smo upali, da bodo na občnem zboru res odločno zastopali naše zahteve, in sicer: Stefan Weiss, Vinko Ambrožič, Janez Mulej, Rudi Markelj, Joža Knific, Karol Azman, Jurij Jeram in Marčič.

Ko so se imenovani delegati vrnili iz Ljubljane, so sklicali zborovanje. Tam so poročali, da je na občnem zboru v Tivoliju vladalo pravo revolucionarno razpoloženje, da se je velika večina delegatov izrekla za izstop

iz stare social-demokratske stranke, oziroma za ustanovitev nove revolucionarne stranke, kakor so bili to že storili Srbi. Posebno delegati rudarskih revirjev: Trbovelj, Zagorja in drugod, da so se na zboru v Tivoliju zavzeli za to stališče.

Navzoči jeseniški delavci smo z največjim veseljem poslušali taka poročila iz Ljubljane. Če je le moč, naj bi kar skupno zapustili staro stranko, ki je bila v sklopu II. Internationale ter se pridružili novi, to je III. po vzgledu ruskih boljševikov. Taka je bila glavna želja na občnem zboru na Jesenicah.

En sam delegat, to je Marčič, se pa s tem ni strinjal. Dobesedno se je na sestanku zjokal, tako mu je bilo hudo. Mož se na noben način ni mogel vziveti v nove razmere, ko je delavstvo iskalo drugačna, napredna, revolucionarna sredstva za doseg svojih pravic. Njegove solze pa niso nikogar ganile. Ciril Košir je že na tem zborovanju govoril, da bi kazalo preko poletja poskrbeti vse, da čimprej pridemo v stik tudi z drugimi revolucionarnimi industrijskimi kraji. Hkrati je poudarjal povezavo s kmeti. Nova stranka naj bi zajela vse sloje, tako kmete in obrtnike kot delavce in inteligenco. Košir je imel dokaj jasne nazore in široko obzorje za revolucionarni razvoj tako v praktičnem, kakor teoretičnem delu.

PROSLAVA 1. MAJA 1919 NA DOBRAVI

Foto: Andrej Prešeren iz Podhema

Andrej Prešeren je padel 1941. leta na Pokljuki

To se je tudi pozneje izkazalo.

Seveda tudi zaskrbljeni voditelji razpadajoče socialno-demokratske stranke niso kar tako mirovali. Neprestano so hodili na Jesenice, kjer so se rušile njihove pozicije. Med njimi sta bila zlasti vneta obo Kristana, Tone in Ethin. Ti so nas zato svarili, naj nikar ne silimo z glavo skozi zid. Z našimi, menda preveč revolucionarnimi zahtevami, kot so trdili, bomo zelo razburili meščanske sloje in njih stranke. »Zdaj še ni čas za to. Treba je čakati ugodnejših prilik,« so pravili. Prej naj bi primerno izobrazili večino delavstva. Predvsem pa naj bi se posluževali demokratičnih sredstev, kot na primer volitev za državno skup-

ščino in občino in ne riniti naprej s silo.

Plašili so nas tudi z intervencijo od zunaj. Govorili so, da vzpostavijo delavsko republiko po zgledu v Prekmurju in drugod, nam itak ne bi dopustila Italija. V takem primeru bi ta okupirala našo državo. Take strahove so pač videli desni vodje socialistov, ki so se bali slehernega bolj ostrega nastopa delavstva.

Ravno tako so nas pridno obiskovali tudi levičarji Jaka Zoraga, Marcelj Zoraga, dr. Lemež, Makuc in drugi. Razumljivo, da smo se potem na članskih in zapuščinskih sestankih vedno pričkali med seboj, kdo več ve in kdo ima prav. Najbolj odločni so pa bili tovariši iz Javornika, ki so energično zahtevali, naj pretrgamo sodelovanje z II. Internationale. »Odstopimo, prekinito zveze z oportunisti, ustanovimo novo socialistično delavsko organizacijo,« so zahtevali. Na Jesenicah pa so bili zmernejši. Nagovarjali so jih, naj bi pripravili čimveč članov za to novo organizacijo, zlasti pa iz podružnice kovinarjev. Niso se sprijaznili s čakanjem. Že 1. junija 1919 so ustanovili podružnico nove stranke, to je »Socialistične delavske partije Jugoslavije,« ki se je leta 1920 preimenovala v Komunistično stranko Jugoslavije. Bili so med prvimi. Seveda izkazni še niso imeli. Dobili so jih šele leta 1920. Zelo so bili ponosni nanje. Na gornji strani je pisalo: Komunistična stranka Jugoslavije. Izkaznice so bile na rdečem kartonu, v treh jezikih, popolnoma podobne onim, ki smo jih potem rabili za člane »Nezavisne radniške partije Jugoslavije«. To pa leta 1923.

Prvi člani javorniške organizacije komunistov so bili: Tomaž Wolf, Franc Čuden, Dolinar in drugi. Vseh morda kakih 10. Na Jesenicah pa smo se drugače pripravili. Pridobili smo večino članov iz organizacije kovinarjev. Skoraj tri mesece so bile priprave, kdo in kako naj

bi pristopil v novo organizacijo. Ko je bilo v mesecu septembru zborovanje članov kovinarske podružnice, je bila dvorana delavskega doma nabit polna. Velik del zbranih je moral ostati zunaj na dvorišču, ker ni bilo v dvorani prostora za vse.

Prvi je govoril Stefan Weiss, nato Gabriel, predsednik kovinarjev. Imenovana dva sta navedla vzroke, zakaj zapuščamo staro social-demokratsko stranko. Navedla sta napake njenega vodstva, ki se je med vojno zelo slabo obnašala in glasovalo za vojne kredite, namesto da bi organiziralo protivojne demonstracije.

Omenila sta tudi velike uspehe oktobrske revolucije. Tudi ostali kot Košir, Smolej in Znidar so govorili v tem smislu. Janez Smolej je svoj govor že prej pripravil. Ker je bil kot gledališki igralec že precej vajen odra, ni bil v zadregi. Navzoči so ga poslušali kar z odprtimi usti. Kar požirali so njegove besede. Dobesedno je rekel: »Ljudstvo bo sodilo vse tiste voditelje, ki danes stojijo ob strani, namesto da bi z nami vred šli v borbo po zgledu boljševikov ter prevzeli oblast, z oblastjo pa tudi državo.«

Nekaj desničarjev, to je Zugvitz in Marčič pa so še na tem zboru imeli svoje pomisleke in so zbrane pozivali, da naj ostanejo zvesti dosedanjim stari stranki. Toda njih pozivi niso dosti zalegli. Le malo navzočih jima je pritrdjevalo.

Po zaključku govorov je bilo glasovanje. Manjši del se je izjavil za staro stranko. Nekaj pa jih je ostalo neodločenih. Zaupniki pa so bili posebno presenečeni, ko so našli kar 900 glasov tistih, ki so se izjavili, da prestopijo v novo, to je v socialistično delavsko stranko Jugoslavije (komunistov).

Tako je prva nova komunistična stranka, podružnica Jesenice, imela meseca oktobra 900 članov.

Še dober mesec do nagradnega žrebanja

Se imate čas, da se lahko udeležite tradicionalnega nagradnega žrebanja naročnikov »Glasu Gorenjske«. Vplačajte vsaj polletno naročnino, to je le 300 dinarjev, in boste razen tega, da boste dvakrat na teden prejeli najbolj brane časopis na Gorenjskem — poltednik »Glas Gorenjske« — lahko pri žrebanju dobili eno izmed številnih bogatih nagrad. Marsikdo si prav v tem času želi v prostem času počitka v topli sobi. Kako bi bil le-temu dobrodošel električni grelec, ki ga je za nagrado dal tovarna kovinskih in elektromehaničnih izdelkov »NIKO« iz Železnikov. Omenjeno podjetje je v zadnjem času vse bolj poznano tudi izven meja naše domovine zaradi svojih kvalitetnih izdelkov.

Državni zavarovalni zavod podružnica Radovljica nas je obvestil, da je izplačal Ivanu Zibertu iz Pivke pri Naklem 4000 dinarjev kot odškodnino za 10 % trajno nesposobnost pri delu.

Razen tega pa nam je Katarina Fožkar iz Škofje Loke poslala v zvezi z zavarovanjem naslednjo zahvalo:

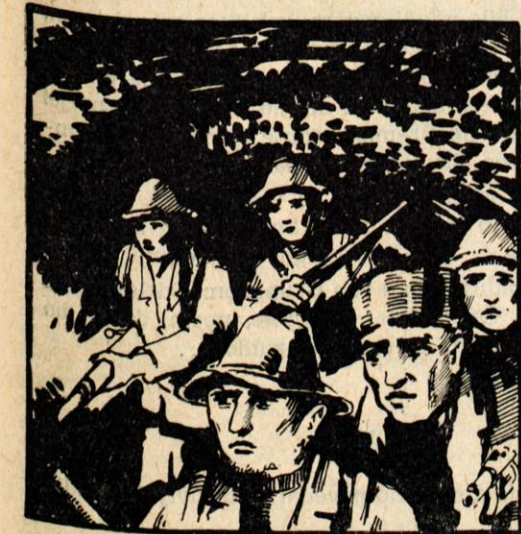
»Najtopleje se zahvaljujem Državnemu zavarovalnemu zavodu za izplačilo 20.000 din, ki sem jih prejela ob nesrečni izgubi svojega moža kot zavarovalnino, ker je bil pokojni redni naročnik vašega lista. Istočasno pa vsem Gorenjem priporočam, da postanejo tedni naročniki priljubljenega poltednika »Glasu Gorenjske«.

Uprava

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Smrt na Okroglem

61

V votlini so že ob prvih strelah vsi zgrabili za orožje in opremo, ko pa so še na hitro obvezali šmidovo rano, so se pripravili za izpad. Planili so proti izhodu — toda ko se je prvi približal izhodu toliko, da so od zunaj lahko opazili premikanje v votlini, so zarežljale nemške strojnice in krogle so zveneče udarjale ob skalnate stene okrog votline.

62

Spogledali so se: vsak poskus preboja skozi vhod bi bil samomor. Nemci so se razmestili okrog votline in vhod v njo so popolnoma obvladali. »Kaj bomo zdaj?« je vprašal nekdo. Nihče mu ni odgovoril. Čakati, čakati... Morebiti jim naslednjo noč uspe, da se prebijajo pod zaščito teme. Saj sose že tolikokrat prebili, skozi toliko nemških obrobov so že šli!

63

Čisto blizu votline se je oglašil pes. Naj prej kratko, odsekano lajanje, potem pa sopenje, ki se je naglo približevalo. Ne da bi kdo kaj rekel, so vedeli za kaj gre. Vhodu se je približeval policist s psom na vrvi in z naperjeno brzostrelko. »Čakajte, jaz ga bom!« je polglasno kričnil mitraljezac Mlakar, se vlegel blizu vhoda in pripravil zbrojevko.

64

Policist s psom je planil pred vhod. Tedaj je Mlakarjeva strojnica napolnila votlino z oglušujočim bobnenjem in policist se je s psom vred skotalil po strmini; Mlakarjev rafal ju je dobesedno odnesel. Še ena zelena postava se je pokazala pri vhodu: zdaj je pomeril Jaka Rabič in tudi ta Nemec je izginil v globini. Tedaj so se zunaj oglašile strojnice.

Spomenik stare egiptovske civilizacije

Gledali
bomo...

Ameriški pustolovski film »20.000 milj pod morjem«, ki je bil posnet po znanem istoimenskem romanu Julesa Vernea. Nena-
vadna fantazijska zgodba o podmornici Nautilus, kapitanu Ne-
mu in o misterioznih morskih globinah utegne biti zlasti mikavna
za ljubitelje napetih pustolovskih... Tudi igra precej obeta.
Igrajo: Kirk Douglas, James Mason itd.

Širjenje moči brez razuma

Britanski filozof Bertrand Russel opozarja na
nevarnosti atomske vojne in tekme v oboroževanju

V Londonu je še vladalo praznično razpoloženje, ko se je v iz-
ložbah knjigarn pojavila knjiga, ki je po idiličnih božičnih in novo-
letnih čestitkah in poslanicah v trenutku iztreznila britansko
javnost. To je knjiga britanskega filozofa in matematika Bertranda
Russela »Zdrav razum in nuklearna vojna«, ki z največjo zaskrb-
ljenostjo slika nelepo bodočnost, do katere bi lahko pripeljala
današnja tekma v oboroževanju. Russel namreč postavlja odgo-
vorne državnike pred dve možnosti: da se odrečejo atomskemu
orožju ali da se soočijo s perspektivo uničenja človeštva in našega
planeta.

»Zemlja se hitro bliža svojemu uni-
čenju. Se ve! S pomočjo znanosti mo-
re celo uničiti Mesec ali izzvati njegovo
topljenje,« pravi Russel.

Obstaja strašna možnost, da bodo
Mesec in morda tudi Mars in Venero,
okupirali tuji vojaki — znanstveniki z
Zemlje. S svojih postojank na nebu bi
oni mogli ne samo uničiti življenje na
Zemlji, ampak bi lahko povzročili tudi
zmešnjavo ali celo uničenje nebesnih
teles.

»Lahko pride do vojne, v kateri bo
vse propadlo. Če vojne ne bo, pa lahko
pride do napada na nebesna telesa.
Zgodi se lahko, da bo človek izumil
sredstva, ki bodo povzročila uničenje
planetov.«

»Upam — in obenem tudi dvomim —
pravi Russel, »da nekaj žarkov mo-
drosti še vedno razsvetljuje možgane
državnikov. Strašno pa je širjenje mo-
či brez razuma.«

Russel navaja neko oceno ameriškega
Ministrstva za obrambo, po kateri bi
bilo lahko 72 milijonov mrtvih rezul-
tat enodnevnega atomskega bombardir-
anja Združenih držav Amerike. In
potem nadaljuje:

»Z vsakim letom rastejo nesreče, ki
jih lahko pričakujemo od atomske
vojne. Ko se bodo, kot nekateri upajo,
lahko Mesec in morda tudi Mars in
Venera začeli uporabljati kot baze za
izstreljevanje, takrat lahko pričakujemo
nesluteno povečanje obsega uničeva-
nja.«

Po Russelovih besedah »iz tega mar-
ša k neumni smrti« ni drugega izhoda,
kot da se človeštvo obrne na nasprotno
stran in gre naprej po poti razuma. Na-
ša današnja smer prej ali slej neizbež-
no vodi k uničenju človeštva.

Russel pravi, da na Vzhodu in Za-
hodu žive ljudje, ki mislijo, da bi bilo
uničenje človeškega rodu manjše zlo
kot zmaga »sovražnika«. »Taka gleda-
nja, pa naj jih zastopa ta ali oni, imam
za neumna,« pravi on.

Zadnji čas je, da se rešimo blazne
usode človeštva, ki vodi v smrt. Zato
morajo vlade opustiti medsebojna kle-
vetanja in prenehati z atomskimi po-
skusi. Priti mora do skupne svedane
izjave ZDA in SZ, da bosta svoje me-
dsebojne spore reševali drugače, ne s
pretnjo vojne.

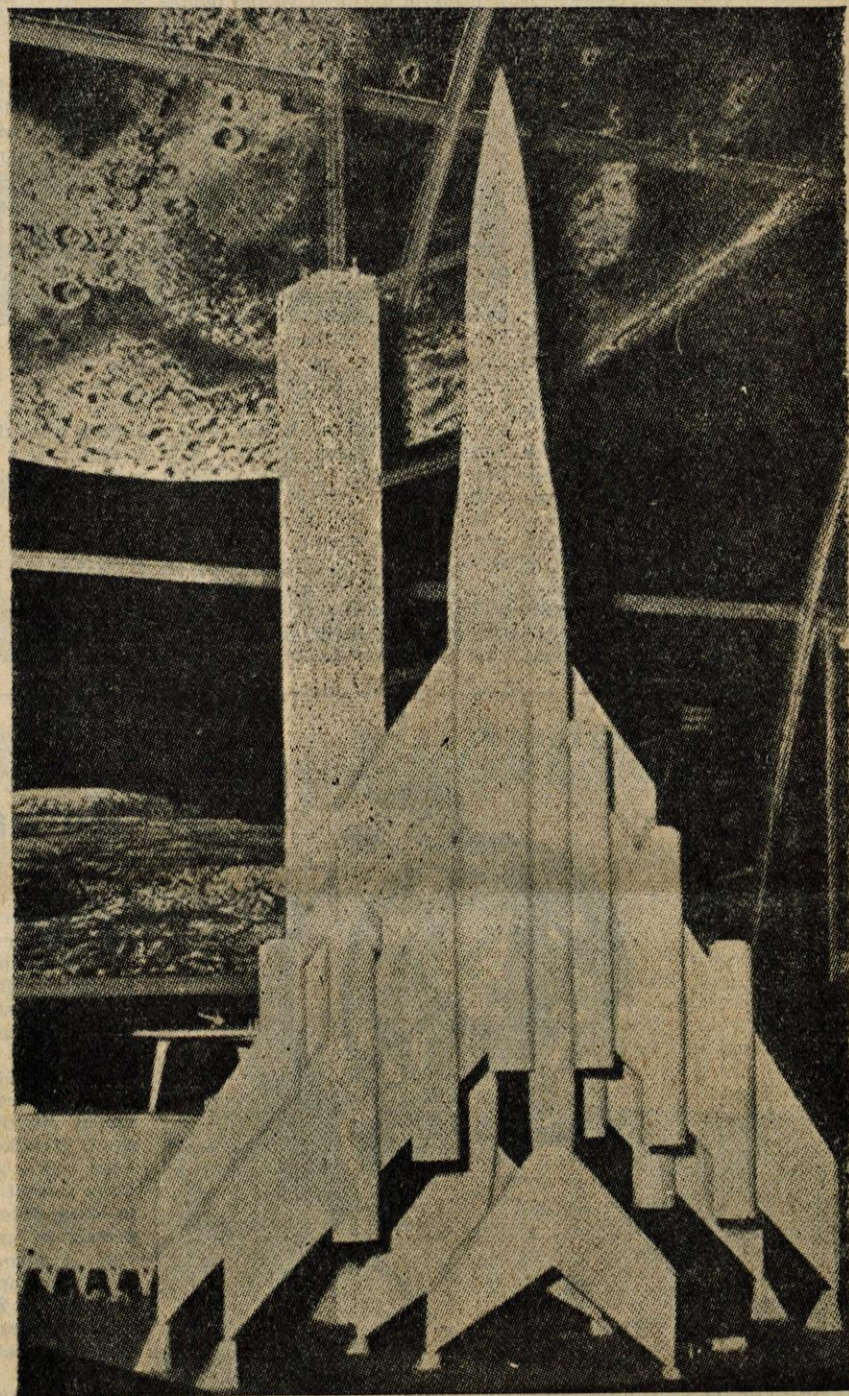
Francoski časopis »Science et Avenir«
je objavil fotografijo nedavno odkrite
trdnjave iz XX. stoletja pred našim
štetjem, ki je bila v puščavi v Sudanu,
10 km od drugega jezua na Nilu. Nekoč
zelo ugledni močni stebri debeline 5
metrov so predstavljali prvo stražo
zgodnjega egiptovskega carstva.

Pred 4.000 leti — pod vladno faraona
XII. dinastije — je bil zgrajen pravi
venec utrdb na ogromnem prostoru, ki
je varoval južne meje tedanjega egip-
tovskega carstva. To je bila trdnjava
Buen. V XVI. stoletju pr. n. št. se je
iz teh utrdb razvil pravi grad z moj-
strskimi delavnicami in kasarnami. Na
obali Nila so iztovarjali dragoceno bla-
go z juga, skupaj s plenom vojaških
ekspedicij. Razkošni grobovi nam da-
nes govorijo o bogastvu, ki je bilo
doma v tem središču egiptovske civili-
zacije. Toda grad je bil zaradi svojega
geografskega položaja vedno ogrožen.
Mirna obdobja, v katerih je cvetela tr-
govina, so se menjala z obdobji ropov

in razdejanj. Ob nekem napadu Hiksov
je bil grad delno uničen, kasneje pa,
ko je bilo osnovano Novo carstvo, so
ga spet obnovili. Trdnjava Buen je po-
stala v tem času sedež egiptovske voj-
ske, vse do končnega propada fara-
nove moči v II. stoletju pr. n. št.

Arheološke ekspedicije so se že v
preteklosti zelo zanimale za ta grad. V
začetku XX. stoletja je neka ameriška

ekspedicija odkrila precejšnje število
grobov. Toda šele v preteklem letu je
sudanska vlada dala dovoljenje za
arheološka izkopavanja v večjem ob-
segu. Ta izkopavanja pod vodstvom
profesorja egiptologije na londonski
univerzi Walterja Emeryja so takoj
pokazala, da gre za dragoceno arheolo-
ško nahajališče. Znanstveniki bodo v
tem letu z izkopavanjem nadaljevali.

CEPRAV RAZSTAVNI MODEL, VENDAR...

Sovjetski znanstveniki so pred kratkim pokazali na neki razstavi v Pragi
takšen model rakete za polet na Luno

SAMI BEŽE V PAST

Sovjetski ribiči na ustju reke
Peroče uporabljajo znano novo me-
todo za lov na losose. Iz skupine
akumulatorjev prepuščajo elek-
trični tok skozi vodo in s tem
usmerjajo vse losose v eno smer
— v mrežo.

6000 LET STAR SOD

V hribih nedaleč od Fase v juž-
nem Iranu so iranski arheologi pri
izkopavanjih odkrili predzgodovin-
ski sod iz gline, ki je okrašen s
predzgodovinskimi slikami. Meni-
jo, da je ta sod star preko 6000 let.

79

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN
PRIPOVEDUJE

Raketni motor se je ustavil... Tišina je bila strahotna...
Štel sem do sedem. Razlegla se je strahovita eksplozija,
Londončan nizke rasti se je obrnil k meni in v svojem
narečju rekel: »Temu prekletemu Hitlerju še ni dovolj
klanja in krvi.«

Zdaj sem vedel, da sem v resnici spet v Londonu.

Tedaj so leteče bombe prihajale na gosto, druga za
drugo. Alarmi so se neprenehoma vrstili. Najel sem sobo
v Kensingtonu. Prvo noč v novem prebivališču se je motor
rakete ustavil — vsaj tak občutek sem imel — natančno
nad mojo glavo in po običajnem strašnem premoru me
je eksplozija vrgla iz postelje. Bomba je padla samo pet-
deset metrov od hiše v kateri sem stanoval.

Pripravil sem radioaparar in tretjega dne sem poslal
svoje prvo sporočilo:

»Rešen. Povezal se bom čez tri dni.«

Teden dni kasneje so me kar naprej vpraševali, kako
napreduje moje zbiranje podatkov o napravah za radio-
lokacijo podmornic. Odgovarjal sem jim, da skušam do-
gnati, kje jih izdelujejo. Ena izmed nalog se je glasila,
najti instrumente za detonacijo, ki povzročijo valove, ti pa
potem udarijo ob podmornični bok. Valove izmerijo in tako
dobe točno lokacijo podmornice.

Nemcem sem sporočil, da se mi zdi, da te naprave
izdeluje neka tovarna v Birminghamu. Ker pa nisem pre-
pričan, ali res tam delajo takšne reči, sem predlagal vlom
v tovarno. Če se mi bo posrečil, bom poslal načrte prek
podkupljenega mornarja v Lizbono. Mornar ne bo vedel,
kaj nosi v paketu. Načrte bom slikal s svojim fotoaparatom
in poslal film.

Čez nekaj dni sem moral sporočiti: »Ne morem priti
do načrtov o izdelavi detonatorjev.«

Zdaj so jeli prihajati dokazi, da se je veter spremenil.
Ton obvestil iz Nemčije je bil poslej čisto drugačen. Ne-
kega dne sem dobil nenavadno sporočilo, naj grem v War-
boys in poročam o zbiranju letal, ki odhajajo bombardirati
Nemčijo.

Odvrnil sem, da tega ne morem storiti, nato pa so spo-
ročili:

»Pustite fotoaparar in denar na primernem kraju in
sporočite, kje.«

Odgovoril sem:

»Potrebujem denar za delo v Angliji; izdatki večji kot
pričakoval.«

Tik pred padcem Pariza so Nemci prenesli mojo spre-
jemno postajo v Hamburg. Hamburg je bil tedaj glavni stan
Himmelerja, vodje SS. To je seveda pomenilo, da sem tudi
jaz bolj ali manj prišel pod njegovo nadzorstvo.

Poslal sem sporočilo:

»Govorica, da je bil s skrivnostno eksplozijo vržen
v zrak plinski vod v Londonu. Ali želite, da preverim?«

Odgovora ni bilo. Zdi se, da Nemcev niso več zanimala
moja poročila te vrste, zakaj naslednja prošnja se je
glasila:

»Sporočite o divizijah, ki zapuščajo Anglijo; kakor tudi
kje se vkrcavajo.«

O tej nalogi ni bilo nikoli govora, vrh tega sem doumel,
da so moji gospodarji na koncu svojih moči. Pri priči sem
jezno odklonil takšno nalogo rekoč, da ni vključena v mojo
pogodbo. Neposrednega odgovora ni bilo. Pač pa sem prejel
po silovitem napadu na Bremen zadnje sporočilo iz Nem-
čije. Poslal ga je von Grunen sam. Glasilo se je:

»Obžalujem zakasneli odgovor na vaše novice, toda pri
zračnem napadu sem izgubil hišo.« Sporočilo je bilo pod-
pisano s »Stephan« — to je bilo njegovo tajno ime.

To je bil moj zadnji stik s von Grunenom. Odtlej nisem
več slišal o njem. Če bo kdaj bral tole, upam, da mi bo
oprostil. Prepričan sem, da me bo razumel...

PRIPOMBA

To je vse, kar je dovoljeno povedati o doživljajih Eddie
Chapmana.

Toda to je samo pol zgodbe: ker je pripovedoval drugo
polovico, je bil Eddie 29. maja 1946 na podlagi zakona
o varovanju državnih skrivnosti kaznovan z globo 75 funtov.

Vendarle je nemara pomembno tudi tole: ko je bil
kasneje, leta 1948, zaradi nekega deviznega prekrška pred
sodiščem, je neki višji častnik obrambnega ministrstva,
ki je nastopil kot priča, izjavil, da je bil Eddie Chapman
»eden najpogumnejših ljudi, kar se jih je borilo v zadnji
vojni.«

K O N E C